

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1952 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

LETO XXIII. Stev. 73
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Lest izhaja vsak dan razem
petka - Cena 10 dinarjev

ZASEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Petar Stambolić - novi predsednik

Na včerajšnji skupni seji obeh domov je Mijalko Todorović podal ekspozice o predlogu sprememb v družbenem planu za leto 1957

Na skupni seji obeh domov Zvezne ljudske skupščine so včeraj popoldne izvolili za novega predsednika ljudskega poslanca tovariša Petra Stambolića, predsednika Ljudske skupščine Srbije in člana Izvršnega komiteja CK ZKJ. Njegovo izvolitev je predlagal v imenu 20 poslancev ljudski poslanec Jakob Blažević.

Skupščinska domova sta včeraj na ločenih sejah sprejela osnutek sprememb v družbenem planu za letošnje leto, po katerem se spremeni način razdelitve skupnega dohodka za gospodarskih organizacij in ustvarjajo ugodnejši pogoji za poslovanje podjetij in spodbujanje delovne storilnosti. O spremembah v družbenem planu je na skupni seji obeh domov poročal predsednik odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta tovariš Mijalko Todorović. Na skupni seji sta oba domova na predlog predsednika Zvezne ljudske skupščine sprejela tudi resolucijo o poročilu Zveznega izvršnega sveta o njegovi politiki in dejavnosti v lanskem letu.

IZVOLITEV PREDSEDNIKA

Skupno sejo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine je začel ob 10 podpredsednik Vladimir Simić. Obvestil je Skupščino, da voli po členu 5. poslovnika predsednika z javnim glasovanjem na skupni seji obeh domov, če noben ljudski poslanec ne predlaga, naj bodo volitve tajne. Kandidata za predsednika Zvezne ljudske skupščine mora predlagati najmanj 20 ljudskih poslancev. Na vprašanje podpredsednika Simića, kdo ima predlog, se je oglasil k besedi ljudski poslanec Jakob Blažević, ki je v imenu skupine 20 ljudskih poslancev predlagal za predsednika tovariša Petra Stambolića.

Jakov Blažević je med drugim rekel, da je predsedstvo Zveznega odbora SZDLJ na predvčerajšnji seji razpravljalo in sklepalo o predlogu za izvolitev novega predsednika Zvezne ljudske skupščine po smrti tovariša Moše Pijada. Potem je dal predsedujoči Simić ta predlog na glasovanje. Poslanci so z dviganjem rok soglasno izvolili za predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića.

Iz ekspozice Mijalka Todorovića

Potem je Skupščina poslušala poročevalca odborov za gospodarstvo obeh domov in ekspozice predsednika odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta Mijalka Todorovića o spremembah v družbenem planu za leto 1957. Mijalko Todorović je med drugim dejal:

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V skladu z resolucijo Ljudske skupščine o temeljnih gospodarske politike v letu 1957 in v smislu izjave svojega predstavnika med obravnavanjem osnutka družbenega plana za letošnje leto je Zvezni izvršni svet pripravil spremembe v načinu razdelitve skupnega dohodka gospodarskih organizacij in v tej zvezi stopa pred ta dom z osnutkom odloka o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1957. Ker je dobila Zvezna ljudska skupščina razen osnutka tudi besedilo uredbe o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij, kakor tudi obrazložitev z ustreznim pojasnilom predlaganih sprememb, menim, da ob tej priložnosti ni potrebna podrobnejša obrazložitev predlaga-

tega odloka, niti pojasnilo predvidenih sprememb v sistemu razdelitve, saj se je večina ljudskih poslancev pač že prej seznanila s temi vprašanji iz javne razprave. Namesto tega mi dovolite, da poudarim samo nekatera dejstva v zvezi s predlaganimi spremembami, ki bi utegnili olajšati današnjo razpravo.

Te spremembe v sistemu razdelitve niso nobena ločena akcija, marveč sestavni del cele vrste ukrepov, ki jih Zvezni izvršni svet že pripravlja. Vsi ti ukrepi so nujno potrebni, da omogočimo, olajšamo in pospešimo proces stabilizacije našega gospodarskega razvoja. Mnogi so dolgoročne značaja po svojem trajanju in posledicah in sodijo tudi v perspektivni plan, toda uveljavljati jih lahko začnemo že zdaj. Značilnost vseh teh ukrepov je v tem, da morajo privedi k čedalje več-

Resolucija o poročilu Zveznega izvršnega sveta

V debati k poročilu je poslanec dr. Jerko Radmilović govoril o pripravah na nove zakone, ki se nam obetajo, in na institucijo ustavnih sodišč. Potem je Skupščina na predsednikov predlog sprejela resolucijo o poročilu Zveznega izvršnega sveta, ki se glasi:

»Potem ko je Zvezna ljudska skupščina na skupni seji Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev 28. marca 1957 proučila poročilo o politiki in dejavnosti Zveznega izvršnega sveta v letu 1956, sprejema poročilo Zveznega izvršnega sveta in docela odobrava njegovo celotno dejavnost in politiko v letu 1956 na vseh področjih državnega in družbenega življenja FLRJ, kakor tudi v njeni zunanji politiki.«

Generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito je danes popoldne sprejel delegacijo KP Francije, v kateri so člani Politbiroja François Billoux, Raymond Guyot, Waldeck Rochet in člana CK Pierre Villon in Jean Coghe.

V razgovoru, ki je trajal dve uri in sta se ga udeležila sekretar CK ZKJ Edvard Kardelj in član CK Milijan Neoričić, so izmenjali mnenja o nekaterih notranjih in zunanjepolitičnih vprašanjih.

Člani francoske delegacije, Edvard Kardelj in Milijan Neoričić so bili potem gostje generalnega sekretarja ZKJ Tita na večerji, ki je potekla v prijetnem razpoloženju.

Beograd, 26. marca (Tanjug) — V poslopu CK ZKJ so se začeli danes razgovori med predstavniki SZDLJ in člani delegacije italijanske Socialistične stranke, Zvezne ljudske skupščine Srbije in člani delegacije jugoslovanske strani sodelujejo v razgovorih generalni sekretar Socialistične zveze Edvard Kardelj, člana predsedstva Jovan Veselinov in Veljko Vlahović, član

Beograjski razgovori med predstavniki Socialistične zveze Jugoslavije in italijansko Socialistično stranko

Beograd, 26. marca (Tanjug) — V poslopu CK ZKJ so se začeli danes razgovori med predstavniki SZDLJ in člani delegacije italijanske Socialistične stranke, Zvezne ljudske skupščine Srbije in člani delegacije jugoslovanske strani sodelujejo v razgovorih generalni sekretar Socialistične zveze Edvard Kardelj, člana predsedstva Jovan Veselinov in Veljko Vlahović, član

Sprejem na Brionih

Delegacija KP Francije pri generalnem sekretarju ZKJ Josipu Brozu-Titu

Reka, 26. marca (Tanjug). — Delegacija KP Francije si je danes popoldne ogledala ladjedelnico »3. maj« na Reki. Francoske goste je pozdravil predsednik delavskega sveta ladjedelnice Viktor Benić. V razgovoru z voditelji ladjedelnice so se francoski gostje zanimali za dosežanje uspehe ladjedelnice. Ogledali so si tudi naprave ladjedelnice in ladje, ki jih v nji grade. Po kosilu, ki jim ga je priredil upravni odbor ladjedelnice, so gostje odpotovali na Brione.

Generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito je danes popoldne sprejel delegacijo KP Francije, v kateri so člani Politbiroja François Billoux, Raymond Guyot, Waldeck Rochet in člana CK Pierre Villon in Jean Coghe.

V razgovoru, ki je trajal dve uri in sta se ga udeležila sekretar CK ZKJ Edvard Kardelj in član CK Milijan Neoričić, so izmenjali mnenja o nekaterih notranjih in zunanjepolitičnih vprašanjih.

Člani francoske delegacije, Edvard Kardelj in Milijan Neoričić so bili potem gostje generalnega sekretarja ZKJ Tita na večerji, ki je potekla v prijetnem razpoloženju.

zveznega odbora Avdo Humo in član komisije za mednarodne zveze SZDLJ Anton Vratuša. V italijanski delegaciji so član sekretariata Socialistične stranke Tullio Vecchietti ter člana direkcije Vittorio Foa in Dario Valori.

Razgovori bodo še jutri v Beogradu, 31. marca pa se bodo nadaljevali v Ljubljani, kamor pripše delegacija po tridnevem potovanju po Jugoslaviji. Predstavniki Socialistične zveze Jugoslavije in italijanske Socialistične stranke bodo izmenjali izkušnje o dejavnosti obeh strank in govorili o pospeševanju medsebojnih stikov. Razpravljali bodo tudi o mednarodnem položaju in o problemih mednarodnega delavskega gibanja.

Jutri dopoldne bodo člani italijanske delegacije obiskali predsednika Centralnega odbora zveze sindikatov Jugoslavije Djura Salaja ter z njim in drugimi voditelji jugoslovanskih sindikatov govorili o nekaterih sindikalnih vprašanjih. Jutri zvečer, po razgovorih v Beogradu, se odpeljuje na potovanje po naši državi. Obiskali bodo Sarajevo, Zenico, Zagreb in Ljubljano, kjer bodo 1. aprila zaključili svoj obisk v Jugoslaviji in odpotovali v Rim.

IZJAVA DR. VLADIMIRA BAKARIĆA O STIKIH Z BELGIJSKO SOCIALISTIČNO STRANKO

Sodelovanje z Belgijci je rodilo lepe uspehe in smo z njim zadovoljni

Beograd, 26. marca — Tovariš Vladimir Bakarić se je odzval prošnji uredništva »Borbec in odgovoril na nekatera vprašanja v zvezi z nedavnim potovanjem in srečanjem delegacije SZDLJ s Socialistično stranko Belgije.

V odgovoru na vprašanje o dosedanjih stikih med SZDLJ in belgijsko Socialistično stranko je tovariš Bakarić rekel:

»Naši stiki z belgijsko Socialistično stranko so zelo pristrčni. Medsebojni razgovori so zmerom odkritosrčni in brez pridržkov. Že od upostavitve stikov je položaj v tem oziru čedalje boljši. Belgijska Socialistična stranka je ena izmed prvih socialističnih strank, s katero smo navezali takšne stike, zlasti po našem težavnem položaju leta 1948, česar ne smemo nikoli pozabiti. Belgijska Socialistična stranka se odlikuje tudi v tem, da je množična delavska stranka z živahnim sodelovanjem v političnem življenju delavskega razreda, to je ljudi, ki žive od dela svojih rok. To je eden izmed vzrokov, da so naši stiki tako tesni in pristrčni.«

Odgovor na vprašanje, kaj so zajeli nedavni razgovori, se je glasil:

Nehrujev volilni uspeh

New Delhi, 26. marca (AP). Po najnovejših podatkih si je indijska Kongresna stranka, ki jo vodi ministrski predsednik Nehru, zagotovila na volitvah tri četrtine mest v Spodnjem domu parlamenta. Izmed skupno 494 mest jih je doslej dobila 339. KP Indije je dobila 24 mest, Socialistična stranka Praja 19, stranka Jan Sang 4 in neodvisni kandidati 68. Manjkajo le še izidi za 40 mest.

Življenjska pot novega predsednika Skupščine

Novi predsednik Zvezne ljudske skupščine tov. Petar Stambolić se je rodil 12. julija 1912 v vasi Brezovi pri Ivanjici v Srbiji. Gimnazijo je končal v Čaku, agronomske vede pa je doštudiral na Kmetijski fakulteti v Zagrebu. Pred vojno je kot študent sodeloval v delu napredne demokratične univerzitetne mladine.

Petar Stambolić je začel politično delovati leta 1931, ko je prišel študirat v Beograd, kjer je takoj stopil v vrste napredne studentske mladine, ki je tega leta organizirala vrsto velikih pomembnih akcij. Na beograjskih ulicah, na univerzi, pred očmi oblasti in njim navkljub so študentje prirejali množične demonstracije proti vojnomu kabinetu generala Petra Živkovića. Petar Stambolić je postal leta 1933 član SKOJ. Potem ko je delal dve leti med študenti, je postal leta 1935 član Komunistične partije Jugoslavije in se lotil političnega dela z delavsko mladino Beograda. Kmalu pa so ga vpoklicali v vojsko, da bi odslužil vojaški rok. Leta 1937, potem ko se je vrnil iz vojske, je postal član univerzitetnega partijskega vodstva. Leta 1938 so mu poverili partijsko delo v Srbiji.

Potem ko se je kot delegat udeležil pete državne konference leta 1940, je odšel v Niš in v Valjevo in delal kot inštruktor Pokrajinskega komiteja za Srbijo.

Vojna ga je zalotila v Valjevu. Takoj po kapitulaciji je odšel na partijsko delo v Pomoravlje, kjer je kot inštruktor CK organiziral nastajajočo organizacijo narodnoosvobodilno gibanje. Jeseni leta 1941 je bil v Užicu izvoljen za člana Glavnega narodnoosvobodilnega odbora ter se je z glavnino partizanskih sil umaknil v Sandžak. S partizanskimi odredi je preživel nekaj časa v Bosni.

V zelo težavnih razmerah in z nalogo, naj v Srbiji poveže napredne elemente in organizira narodnoosvobodilno gibanje, je sredi leta 1943 prišel v Beograd in tam razvil zelo plodovito politično dejavnost. Leta 1944 je bil imenovan za komandanta glavnega štaba Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Srbije, ki je bil tedaj v Toplici. Po osvoboditvi Beograda je bil najprej izvoljen za sekretarja Glavnega narodnoosvobodilnega odbora Srbije, potem pa za sekretarja Velike antifašistične skupščine narodne osvoboditve Srbije.

Petar Stambolić je bil svetnik in član predsedstva AVNOJ od II. zasedanja v Jajcu, potem pa poslanec v začasni Ljudski skupščini Demokratčne federativne Jugoslavije in stalni ljudski poslanec v ljudskih skupščinah LR Srbije in Federativne LR Jugoslavije od leta 1945 dalje. V Ljudski skupščini FLRJ drugega sklicanja je bil predsednik odbora za zunanjo politiko, v sedajni Zvezni ljudski skupščini ob času včerajšnjih volitev pa predsednik odbora za gospodarstvo Zveznega sveta.

Od leta 1945 do 1948 je bil Petar Stambolić finančni minister v vladi LR Srbije, nato pa zvezni minister za kmetijstvo. Od l. 1948 je bil predsednik vlade LR Srbije, nato pa predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Srbije. Petar Stambolić je bil od konca leta 1953 predsednik Ljudske skupščine Srbije, kar je že zdaj.

Petar Stambolić je sekretar Izvršnega komiteja CK ZK Srbije, član Izvršnega komiteja CK ZK Jugoslavije in član predsedstva SZDLJ Jugoslavije. Odlikovan je z redi Narodnega heroja, Narodne osvoboditve, Bratstva in enotnosti, Zasluge za narod in Redom za hrabrost.

»Od mojega prvega bivanja v Belgiji je dosegla Belgija velik gospodarski napredek. Ta napredek je dokaj pomemben in Belgijci so ga dosegli v času, ko so imeli v vladi vodilno vlogo socialisti. Naša delegacija si je ogledala velika javna dela v Bruslju v zvezi s svetovno razstavo, ki bo leta 1958. To so veličanska dela. Bruselj, ki je tudi sicer lepo mesto, bo kmalu eno najsoodnejših mest na svetu. V priprave na svetovno razstavo investirajo ogromna sredstva.«

Na koncu razgovora je tovariš Bakarić omenil tudi vprašanje koristnosti izmenjave izkušenj med delavskimi gibanji. Naša delegacija se je v Belgiji seznanila z delom posameznih občin, s komunalnimi posli, z notranjo demokracijo v občinah. Marsikaj, kar je videla, smo pri nas že uporabljali. To sodelovanje je rodilo sadove, zlasti med socialističnimi strankami. »Mislim,« je rekel tovariš Bakarić na koncu, »da je imelo sodelovanje med Socialistično stranko Belgije in SZDLJ zelo pozitivno vlogo, morda eno najbolj pozitivnih v zblizevanju socialističnih gibanj na svetu.«

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 27. marca
Spremenljivo oblačno. Temperatura ponoči med 0 in 4, v Primorju okoli 7, najvišja dnevna temperatura med 10 in 13 stopinj C.

STANJE VREMENA

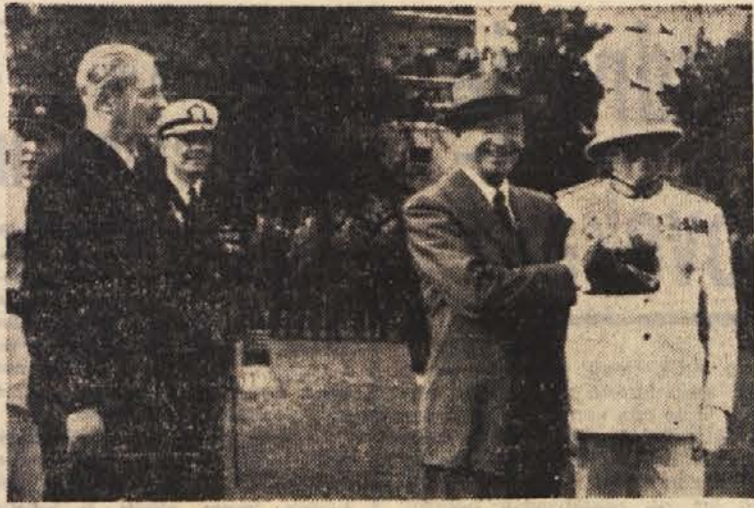
Področje visokega zračnega pritiska, ki zajema vzhodno Evropo in Balkan, je pričelo naglo slabeti. V višinah nad severnim Sredozemjem se še zadržuje jedro hladnega zraka in vpliva tudi na naše kraje.

STANJE SNEGA

Mozirska planina 25, Korosica 150, Ribniška koča 30, Komna 10, Vrščic 25, Tamar 30, Dom Planica 10, Pokljuka 50 cm.

V ponedeljek je bila seja predsedstva zveznega odbora SZDL. Na sliki: Člani predsedstva so med enominutnim molkom počastili spomin pokojnega predsednika Skupščine Moše Pijada

Širši okvir Bermudov

Predsednik ZDA Eisenhower ob prihodu na Bermude. Levo britanski premier Macmillan, desno otoški guverner John Woodall

Drugo dejanje

Sporazum Macmillana in Saint Laurenta na Bermudih

Hamilton (Bermudi), 26. marca (Reuter). Uradni britanski predstavnik je danes izjavil, da sta ministrska predsednika Velike Britanije in Kanade Macmillan in Saint Laurent dosegla sporazum o vseh vprašanih, o katerih sta se razgovarjala na Bermudskih otokih. Oba državnika sta posvetila posebno pozornost sadovom britansko-ameriških razgovorov, ki sta jih imela prejšnji teden na Bermudih Eisenhower in Macmillan. Ministrska predsednika Velike Britanije in Kanade sta govorila tudi o trgovinski menjavi med obema deželama, o dolgoročnih obrambnih načrtih in o drugih vprašanih. Komunikacije o britansko-kanadskih razgovorih bodo objavili nočno.

Proti atomskim eksplozijam

Sovjetska zveza pripravljena skleniti sporazum o začasnem prenehanju poskusov

Moskva, 26. marca (Tanjug). Predstavnik sovjetskega zunanjega ministrstva Iljičev je danes popoldne na sestanku z novinarji govoril o novem sovjetskem predlogu o ustavitvi poskusnih eksplozij atomskih in vodikovih bomb. Kakor je poudaril, Sovjetska zveza tudi zdaj smatra, da bi bilo s tem, da bi sprejeli prejšnji sovjetski predlog o takojšnji ustavitvi poskusov z jedrskim orožjem, to vprašanje korenito urejeno. Toda če zahodne države tega sovjetskega predloga ne morejo sprejeti, je izjavil Iljičev, potem je sovjetska vlada pripravljena skleniti sporazum o začasnem prenehanju takšnih poskusov, tako da bi določili nestrani rok. Iljičev je v svoji izjavi poudaril, da je moč prenehanje poskusnih eksplozij atomskih in vodikovih bomb ločiti iz splošnega vprašanja razorožitve in da

PODPREDSEDNIK VUKMANOVIČ V ALEKSANDRIJI

Prijateljski sprejem

Aprila bo naša gospodarska delegacija obiskala Sirijo

Kairo, 26. marca (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je s člani jugoslovanske delegacije včeraj obiskal mesto Kafr el Davar, kjer si je ogledal tovarno visoke in tekstilij. V teh tovarnah je zaposlenih kakih 18.000 delavcev. Zgradili so ju izključno z egiptovskim kapitalom. Uprava podjetja je priredila jugoslovanskim gostom kosilo, na katerem so izmenjali pristrane zdravice. Podpredsednik Vukmanović je med drugim poudaril zadovoljstvo, da se je lahko sestel z »borci junaškega Port Saída, ki so branili narodno svobodo. Popoldne je Svetozar Vukmanović z ostalimi člani delegacije odpoval v Aleksandrijo. Delavci in voditelji so se pristrano poslovili od jugoslovanskih gostov.

JANKO JERI

OBISK PRI FIATU

gnati o novem modelu avtomobila, ki bo še manjši in ekonomičnejši kot sedanji 600. Najprej so si ga zamislili kot avtomobilček z motorjem 400 kubičnih centimetrov, kasneje pa se je ta prostornina povečala na 450 in slednjič na 500. Zdaj je menda nekaj takih voz na poizkusnem potovanju po Italiji. Izdelovalci bodo dva tipa: navadni in luksuzni. Bolj zanimiv je bil gostobesednejši zaključek tega tehničnega pojasnjevanja: Fiat si ne da vzeti prvenstva pri izdelavi teh majhnih, cenjenih avtomobilov. To »velikost« narekuje italijanski trg, vodstvo Fiata pa se tudi zaveda, da bo lahko le s takimi avtomobili uspešno poseglo na svetovni trg, kjer je povpraševanje po njih še vedno veliko, predvsem zaradi njihove cenenosti, pa tudi večje gibčnosti v vele-mestnem prometu. Pri Fiatu so navajeni na točnost. Ko sva se s spremljevalcem pripeljala pred sedež avtomobilskega obrata »Mirafiori« (izdelujejo namreč tudi motorne lokomotive, reaktivna letala, ladijske motorje), naju je že čakal odprti Fiat 1400. Sofer je samo spremenil voz in začel se je enourni sprehod, v avtomobilu seveda, po obratu, ki izdeluje štiri glavne tipe avtomobilov: 600, 1100, 1400 (to licenco je kupila tudi naša Zastava) in 1900. Laika se je težko zjajati v tej »simfoniji« tehnik: od orjaških stiskalnic, ki vozu krojijo obleko (karoserijo), avtomatizirane proizvodnje srca motorjev — cilindrov, popolne mehanizacije tehnične procesa, sorazmerno naglega tempa proizvodnje, ki pa ni tak, kakršnega sem si predstavljval ob opisu Taylorjevega tekočega traku,

Nemirni Alžir (IV)

»Para« generala Massuja

(Od našega posebnega dopisnika)

Alžir, marca Francoski politiki, celo tisti, ki skušajo najti neko liberalno ali liberalnejšo ureditev alžirskega vprašanja, večkrat opozarjajo ne le na njegovo zapletenost in celovitost, marveč tudi na to, da ni mogoče, da bi to ureditev vsilili bodisi skupščinski večini bodisi javnemu mnenju ali pa alžirskim Francozom »kolonistom«. Poudarjajo zlasti, da je Zbornica, včevši tudi del konservativne desnice, znatno napredovala v razvoju in da je celo pred javnim mnenjem, ki še ni dozorelo, da bi sprejelo radikalnejšo ureditev. Pa tudi tedaj, ko bo javno mnenje, katerega iz dneva v dan pretresajo udarci, ki ga opozarjajo na stvarnost, pripravljeno napraviti korak naprej, bo treba ugnati trmoglavost kolonistov v Alžiru. Potem pa je tu še vojska in naposed — padalci generala Massuja...

Vse to je morebiti pretirano. Kadar gre za to, da je treba storiti kaj neljubega, so izgovori zmeraj pri roki. Vlada upira prst v parlament, ta v javno mnenje v Franciji in Alžiru in tako po vrsti po klinih nizdol. Do padalcev...

Dejstvo pa je, da prihaja odpor z več strani.

VOJSKA

V Alžiru mrgoli vojakov. Kadar so v službi, patrolirajo in stražijo, kadar imajo prosto, po-

stopajo po ulicah — kakor pač vsaka vojska. Alpski lovci s svojimi velikanskimi baretkami, ki jim popolnoma zakrivajo desno stran obraza, zuavi s širokimi hlačami, zategnjenimi okrog členkov, Senegalci, navadni pešaki — vsi ti v gručah pohajajo po ulicah mesta, posedajo po kavarnah in z ničimer ne vzbujajo pozornosti, razen s svojo številnostjo. To so rezervisti, ki z manjšo ali večjo gorečnostjo opravljajo svojo dolžnost ali kratko in malo izpolnjujejo ukaze svojih predstojnikov in tako eni kot drugi čakajo, da bo tega enkrat konec, da se bodo vrnil domov, k svojim ženam in družinam.

Njihovi predstojniki, oficirji, ki jim je do kariere, pa ne mislijo tako. Ti ne želijo, »da bi bilo tega konec« kakorkoli že, da bi se končalo kakor v Indokinii, kakor v Maroku, kakor v Tuniziji. Francoska vojska, udeležena v Alžiru, ni izgubila vojnega leta 1940 po krivdi oficirjev. Prav tako se ni umaknila iz Indokine zato, ker bi doživela vojaški poraz. Niti v Maroku in Tuniziji. Vojska je dobro opravljala svojo dolžnost, oficirji poznajo svoj posel in so storili vse, kar je bilo v njihovi moči. Toda bitke so vodili politiki, ki so jih izgubljali, ti so nagnali vojsko, da je kapitulirala, da se je umaknila in osramotila. Ne, mi nočemo, vpijejo ogorčeni, da bi se ponovila Indokina, mi nočemo, »da bi bilo tega konec« kar tako! Mi nočemo, da nas zadene sramota poraza!

»PARA«

V Alžiru je okrog 400.000 vojakov. Od teh jih dobrih dve tretjini čakata, »da bi bilo tega konec« tako ali drugače in da bi šli domov. Toda približno tretjina ali malo manj pa z drugačnimi očmi gleda na svojo navzočnost v tej deželi, o kateri so eni bolj, drugi manj prepričani, da je to Francija. Kakor je bila zanje Francija tudi Indokina, od koder so jih premestili sem. To so padalci — »para«!

Ti niso videti tako okorni kakor novinci, rezervisti in regruti, ki stopajo po alžirskih ulicah oblečeni po vseh predpisih, z brezhibno posajeno baretko na glavi, resnobni in celo skromni. Bodisi da opravlja službo bodisi da je prost, se »para« ne odlikuje samo po posebni uniformi, ki ga loči od uniforme navadnih vojakov, na katero gleda zviška: kadar »para« prečka ulico, po kateri vrvi promet, se avtomobilni zaustavijo, medtem ko jo on z rokami v žepih počasi, zibaje se, z naveličanim izrazom na obrazu mahne čez cesto.

Ko patrolirajo po ulicah, »para« ne drži puške na rami tako kakor rezervisti. Svojo strojnico nosi brezbrizno, obešeno na dolg jermen, prisloneženo ob stegnu, s prstom na petelinu, in medtem ko neskrbno, zmeraj s krinko skrajne naveličanosti na obrazu, s počasnimi koraki stopa po asfaltu, išče s pogledom »felage«.

»PROSTOVOLJCI FRANCOSKE UNIJE«

»Para« niso le dobro izveščani in posebej opremljeni vojaki. Predvsem so skrbno izbrani. Večino so premestili sem iz Indokine, kjer so si nabrali velike izkušnje v boju proti gverilcem. Drugi, ki so bili komaj regruti, rani, imajo prav tako določene

izkušnje. V Alžir jih pošilja Jean Baptiste Biagi, šef organizacije »Prostovoljci Francoske unije«. Biagi jih odbira izmed svojih varovancev, »komandosov«, ki razganjajo Mendès-Franceova politična zborovanja v Parizu, ki so zažgali poslopje Centralnega komiteja KP Francije in »Humanitétja«. »Para« so posebej izveščani za boj proti »komunistom«, komunisti pa so zanje trenutno vsi tisti, ki ne pripoznavajo ali samo dvomijo o tem, da je Alžir Francija.

Tisti »para«, ki zleknjen v jeepu brenka s prsti po svoji strojnici kot na namišljeni kitari in brezizrazno motri mimoidoče; onile, ki ob vходу v alžirsko kazo s prstom na petelinu svoje strojnice meri v mimoidoče, ki se ga izgubijo v primerni razdalji; tisti trije, ki stopajo drug za drugim v razdalji 10 m in upro svoj pogled v vsak obraz in se obregnejo ob slehernega, ki jim pride nasproti — si ne samo domišljajo, da so gospodarji Alžira, marveč so to tudi v resnici.

V Franciji, v Parizu, v mestecu na deželi, v svoji tovarni, v delavnici so živeli, ne da bi jih kdo opazil, in pogosto so jih ponizivali. Za njimi se ni nikoli nihče ozrl, nihče jih ni občudoval, celo sovražil ne. Tukaj pa nekaj pomenijo, so nekaj, kar je treba upoštevati. Občudujejo jih francoski »ultra«, sovražijo jih felagi, bojijo pa se jih vsi.

Bogdan Pešić

Iz vsega sveta

GRČIJA
BLÜCHERJEV OBISK
Atene, 26. marca. (AFP). Sem je davi prišel podpredsednik zahodnonemške vlade in ministr za ekonomsko sodelovanje Franz Blücher, ki se bo v grški prestolnici mučil dva dni na neuradnem obisku. Sestel se bo s člani grške vlade in govoril z njimi o vprašanih, ki zanimajo Grčijo in Zahodno Nemčijo, zlasti pa o vprašanju ekonomskih odnosov med obema deželama.

TUNIZIJA
SOLHOVI RAZGOVORI
Tunis, 26. marca. (Reuter). Tu so objavili poročilo o razgovorih, ki sta jih imela predsednika tuniske in libanonske vlade Habib Burgiba in Sami Solh, ki pravi, da sta se obe deželi sporazumeli o skupnem političnem programu in sodelovanju. Te program določa izmenjavo diplomatskih predstavstev, sodelovanje z arabskimi deželami, podpora deželam, ki se borijo za neodvisnost, razvoj kulture arabskih dežel in razvoj trgovinske menjave.

IRAK
ODNOSI S SUDANOM
Bagdad, 26. marca. (AP). Po tridnevnih razgovorih, ki sta jih imela sudanski ministrski predsednik Kalil in zunanji minister Mahdhub z iraškimi državniki, so v Bagdadu objavili poročilo, ki pravi, da sta se obe deželi sporazumeli o tem, da bosta okrepili svoje gospodarske stike in razširili trgovinsko menjavo. Poročilo pravi, da je Irak izrazil pripravljenost, da s Sudanu gospodarsko pomoč.

INDIJA
VOLITVE V KAŠMIRSKO SKUPŠČINO
Džamu, 26. marca. (Reuter). V indijski pokrajini Kašmirski državne skupščine. To so prve volitve, odkar je začela v Kašmiru pred dvema mesecema veljati nova ustava.

PAKISTAN
SODELOVANJE Z ZAHODNO NEMČIJO
Karači, 26. marca. (Reuter). Po dnevne dnevnem obisku zahodnonemškega podkanceljara dr. Blücherja, ki se je razgovarjal s pakistanskimi državniki, so objavili v Karačiju skupno poročilo, v katerem je rečeno, da sta obe deželi sklenili okrepiti in razširiti prijateljske, gospodarske in trgovinske stike. Zahodnonemška vlada je med drugim ponudila Pakistanu opremo in strokovnjake, ki bi pomagali zboljšati pakistansko kmetijsko proizvodnjo.

Edouard Herriot umrl

Lyon, 26. marca. (AP). Danes popoldne je v Lyonu umrl častni predsednik francoske narodne skupščine Edouard Herriot, star 84 let. Herriot je bil trikrat predsednik francoske vlade. Med mrtulo vojno je bil v nacističnih zaporih.

Že po razkošnem courbusierovski zgrajenem sedežu generalnega ravnateljstva Fiata je moč sklepati, v čigavih rokah so finančne na 800.000 Turincev. Trditve, da je pol Turina je samo v Turinu 15 velikih obratov z okoli 70 tisoč delavcev in namestečencev, č čemur pa je sicer niso neposredno zaposleni v Fiatovih obratih, marveč delajo v samostojnih podjetjih, ki pa živijo le od Fiatovih naročil. Tudi po naših ulicah so se zadnje tedne razleži avtomobilski prijetne zunanosti: Zastava-Fiat 600 ki so v sosednji deželi že začeli prevladovati. Doselej so jih prodali okoli 120 tisoč, vseh naročil pa baje še vedno ne morejo izpolniti. Zanimalo me je predvsem, kako iz kupa pločevine, jekla in železa nastane taka lična bencinska kočija. V uradu ki ga je moč imenovati tudi »Fiatov protokol«, so me sprejeli s standardno nekaj dnevi obiskala tovarno naša gospodarska delegacija, ki je prejšnji mesec uspešno zaključila meddržavne gospodarske razgovore v Rimu, pred dobrim mesecem pa so bili tu trije beogrjanski kolegi. Tu so pač navajeni obiskov: nekaj propagandistične publikacije in za konec dogovor, da me bo zjutraj drugega dne počakal njevidel avtomobilski tovarnik, marsikaj pa sem že med največje avtomobilske v Evropi, sem vedel o sindikalnih razmerah v njej, zadnjih volitvah internih komisij itd. Najprej o tovarni. Že na poti me je spremljevalec seznanil z njeno »zgodovinsko biografijo«, da gradijo poleg sedanje še nov velik obrat, ki bo omogočil tudi podvojitve sedanje proizvodnje itd. Ničesar tudi podvojitve sedanje proizvodnje

Fiat 600 bo pravkar zdrsil s tekočega traku

poldrugo minuto nov avto, ali tisoč na dan, kakor je razpredal spremljevalec. Se beseda o tehnični plati: Fiat skoraj nima nekvificiranih delavcev. Ena izmed njegovih posebnosti je tudi v tem, da pride na očetovo delovno mesto sin, kar seveda ustvarja harmonično tehnično tradicijo, ki je dragocena za tak obrat.

Na beneškem kongresu socialistov je bilo mnogo govora o tako imenovanem »kapitalističnem dinamizmu« (večjem razumevanju za socialne zahteve delavcev), ki je značilen za nekatera podjetja v Severni Italiji, pa tudi o tem, da sindikalne organizacije pogostokrat niso umele prilagoditi svoje dejavnosti tem novim pojavom. Eden izmed voditeljev Generalne konfederacije dela, socialist Foa, je v svojem govoru obširno razglabljal o tem vprašanju, pa tudi drugi govorniki so se strinjali, da je nujen stvaren, otipljiv program, ki naj mu bo tuj, da uporabim njihove izraze, sektaški maksimalizem, a tudi reformistični oportunitizem. Plod teh razmišljanj je tudi predlog, ki ga je prejšnji mesec preko svojih poslancev Generalna konfederacija dela predložila parlamentu. Gre za zakonitev tako imenovanega »causa giusta permanente« za delavce. Zakon bi jamčil vsem državljanom republike pravico do dela, svobodno izvajanje sindikalnih pravic in demokratičnih svoboščin v podjetjih, pravno priznal notranje komisije itd.

Slednjič je namreč prodrlo spoznanje, da sindikalne dejavnosti ni moč omejiti na posamezna podjetja, se pravi, da je treba začrtati širok, za vse delavce raznih podjetij sprejemljiv program, ki bo ustvaril možnosti, da se delavec zares enakopravno pogovarja z delodajalcem, konkretno: da enakopravno sodoča o vseh bistvenih vprašanih, ki jih ne bi smelo reševati samo ozko vodstvo ali letni občni odbor delničarjev, marveč predvsem tisti, ki ustvarjalno sodelujejo v proizvodnem procesu.

IZOTOPI V BOJU za zdravje človeka

- Na ljubljanski interni
- kliniki uspešno
- uporabljajo radio-
- aktivni jod in fosfor
- Ali homo pripravljeni
- pričakati izotope
- iz naših reaktorjev

Zakaj so radioizotopi tako važni pri ugotavljanju bolezni? Radioizotopi v svojem razpadanju oddajajo žarke, ki odkrivajo njihovo nazočnost v različnih predelih našega organizma. Organizem ne loči med kemično enakimi radioaktivnimi in neaktivnimi atomi istega elementa, zato je pot obeh po našem organizmu ista. Radioaktivni izotopi obeležijo element, kot nam n. pr. obročkane ptice kažejo pot cele skupine istovrstnih ptic. Geiger-Müllerjevi števeci nam dalje odkrivajo količine snovi, ki jih kemično že ne moremo več dokazati. Kemične analize dajo le statične slike stanja gotove snovi, medtem ko radioaktivni števec kažejo dinamično gibanje te snovi po organizmu. Diagnostične doze radioizotopa so posebej nevarne za preiskovanca, ki prejme z njimi po navadi manjšo količino žarkov kot pri rentgenski preiskavi.

Z GEIGERJEVIM ŠTEVCEM PO SLEDOVIH BOLEZNI

Na interni kliniki v Ljubljani že od leta 1954 uporabljamo radiojod za ugotavljanje obolenj ščitnice. Preiskave z radioaktivnim jodom dajo najpopolnejšo sliko funkcijskega stanja ščitnice in zdajče prekašajo vse doslej znane preiskovalne metode tega organa. Bolnik popije na tekoče s kozarcem vode radioaktivni jod, ki nima nikakega posebnega okusa, mi pa z Geiger-Müllerje-

ZE DESETLETJA UPORABLJAMO RADIOAKTIVNE SNOVI V MEDICINI PREDVSEM ZA UGOTAVLJANJE BOLEZNI. KOT ZDRAVILO SO UMETNI RADIOIZOTOPI MOČNO RAZSIRILI MOŽNOST ZAROKNE TERAPIJE, VENDAR ZA SEDAJ SE NISO IZPOLNILI PREEPTIMISTIČNIH POROČIL V CASNIH, KI SO PREGLASNO IN PREZGODAJ NAPOVEDOVALI OZDRAVLJENJE RAKASTIH OBOLJEN S POMOCJO RADIOIZOTOPOV.

vim števcem sledimo nabiranje izotopa v ščitnici, njegovo izločanje v kri, v hormonu ščitnice in naposled njegovo izločanje v seču. Dobljeni podatki aktivnosti nam dajo točno sliko funkcije ščitnice.

Jod, pa tudi radiojod imata lastnost, da se nabirata le v tkivu ščitnice. Pri eni naših bolnic si nismo mogli razložiti narave bo-

nam je nakazal tudi možnost zdravljenja naše bolnice. Dobila je izredno močno dozo radiojoda in uspeh zdravljenja se je pokazal že v teknu meseca. Rakasti razsevki so izginili, bolnica je bila rešena slabosti in bolečin, življenje ji je bilo podaljšano. Radiojod, ki se je zaradi svojih kemičnih lastnosti nakopičil v raku ščitnice, je s svojimi žarki za-

Laborant meri radioaktivnost krvi bolnika, ki je popil radioaktivni jod (Foto Janez Kalisnik)

lezni. Ko pa je popila radioaktivni jod, smo opazili nad telesom bolnice izredno hitro signaliziranje števca tudi nad mesti, kjer po navadi ne najdemo tkiva ščitnice. To nam je bil znak raztrosa rakastega tkiva te žleze po telesu. Rezultat radiojodne preiskave

moril zločesto tkivo. Žal ima podobne lastnosti specifičnega kopičenja le še radioaktivni fosfor, ki ga uporabljamo na naši kliniki za zdravljenje bolezni s prekomerno tvorbo rdečih krvničk. Radioaktivni fosfor je zdaj pri- znano najboljšo zdravilo te bo-

človeka

lezni. Zdravljenje je preprosto in tudi ambulantno možno. Po navadi je že ena sama injekcija radioaktivnega fosforja vrnila zdravje našim bolnikom. Dobro počutje bolnikov lahko traja tudi več let, ob poslabšanju bolezni pa lahko vnovič z uspehom vbrizgnemo radioaktivni fosfor.

ODPRTE MOŽNOSTI

Žal so omenjeni primeri razen bazedovke, ki smo jo tudi na naši kliniki uspešno zdravili z radioaktivnim jodom, edini, ko lahko uvedemo radioizotope kot zdravilo v naše telo z injekcijo v žilo ali skozi prebavni sistem. Cela vrsta radioaktivnih izotopov v najrazličnejših oblikah od raztopin, kroglic, veržic, ploščic, igel, niti itd. omogoča lokalno zdravljenje rakastega tkiva. Tako so možnosti dosedanjega žarkovnega zdravljenja močno izpopolnjene in razširjene. Problem zdravljenja rakastih tvorb pa bo rešen, ko bomo našli radioaktivno snov, ki se bo nakopičila v vseh rakastih tkivih in jih uničevala s svojimi žarki.

IZOTOPI — POTREBA SODOBNE MEDICINE

Pokazali smo le drobec velikih možnosti uporabe radioizotopov v medicini. Žal na interni kliniki uporabljamo radioizotope le od časa do časa. Delo z radioizotopi zahteva namreč po predpisih opremljene laboratorijske prostore, dobro izvežbano medicinsko osebje in seveda izotope. Vsaka neprevidnost je lahko usodna za bolnika in zdravnika. Predstojnik Interne klinike akad. prof. dr. Igor Tavčar in njegovi sodelavci želimo čimbolje razširiti uporabo radioizotopov v interni medicini in to predvsem v diagnostiki, kjer je uporaba radioizotopov zelo uspešna. Pri naših prvih korakih z izotopsko tehniko so nam nudili neprecenljivo pomoč akad. prof. dr. Peterlin in njegovi sodelavci v inštitutu »Jozef Stefan«. Žal smo zaradi pomanjkanja prostorov prisiljeni na improvizacijo, ki nam pa onemogoča kontinuirano načrtno delo. In ne samo opremljeni laboratoriji, potrebni so tudi strokovnjaki, ki bodo znali uporabljati radioizotope v korist bolnika. Čas je, da pohitimo, če hočemo dohajati razvoj v medicini (samo v 4 letih je registrirala atomska komisija ZDA 4500 publikacij s tega področja medicine) in če želimo pripravljati pričakati izotope iz naših reaktorjev. Radioizotopi niso samo moda časa, temveč potreba sodobne medicine.

Dr. Bojan Varl

MLEKOVODI V GORAH

PRVI NACRTI: NEMARA ZE LETOS NAJ BI MLEČNI CEVOVODI NA TOLMINSKEM POVEZALI PLANINI MIJA IN POLOVNIK V BREGINJSKEM KOTU Z MLEKARNO V TOLMINU. — MLEKO BI DOSTAVLJALI V DOLINO PO CEVU IZ PLASTICNE MASE S PREMEROM 25 MM. SPREJEMNE BAZE BI MLEKO OHLAJEVALE, FILTRIRALE IN GA DOSTAVLJALE PREDDELVALNEMU SREDIŠČU.

STOLETNA TRADICIJA

Male mlekarnice v tolminskem okraju so stare že več kot sto let. To so nehijska in zastarela središča za predelavo mleka v sir in maslo, posnemane ter posredniki med kmetovalcem in kupcem. Zastarela oprema in primitivno predelovanje mleka v teh mlekarnicah so vzrok neznanje in kvalitetno slabe proizvodnje. Naš trg pa zahteva čimveč kvalitetnega blaga. Tem mlekarnicam kot v Ciginju, Volčah in Poljubnju se pridružujejo še mnogi planšarski obrati na planinah, ki zaradi nedostopnosti ne morejo dostavljati sveže mleko v večja predelovalna središča.

SE NE IZPLAČA

Za izdelovanje kvalitetnejših in bolj zahtevnih vrst sira ter mlečnih izdelkov so potrebne večje količine mleka. Z borimi nekaj sto litri mleka se izdelovanje ementalskega sira ne izplača. Omenjene mlekarnice pa nimajo več dnevnega prometa kot nekaj sto litrov mleka. Zato je vedno bolj očitna nujnost gradnje večjih mlekarskih centrov. V kolikor bo 25. maja začela obratovati sira- rna v Kobaridu, bo s tem delno rešen problem kobaridskega in bovškega bazena. Tolminska mlekarna, ki je zaledje planinam podkrskega predela Kukinje, Leskovca, Zaslapa in Lovšina, pa lahko s svojo zmogljivostjo 12.000 litrov mleka dnevno ustrezno zahtevam in potrebam sodobnega mlekarstva.

KAKO PRITI DO MLEKA

V načrtu tolminske poslovne združnje zveze je razširitev obratov nove tolminske mlekarnice, menda pa imajo v načrtu graditev nove sira- rne. Na ta načrt je vezano zelo važno vprašanje: kako dostavljati mleko iz težko dostopnih gorskih krajev? Prevoz je drag, razen tega, ki jih ni primernih cest. S starni vojaškimi potmi si lahko le malo pomagajo, gradnja novih cest pa bi zahtevala velike stroške, ki jih ne bi zmogli. Vprašanje pa je tudi, če je gradnja cest najboljša rešitev

MED DANES IN JUTRI

Zdaj naj bi bile male mlekarnice zbiralna središča, ki bi dostavljala sveže mleko tolminski mlekarni. Te mlekarnice zbirajo mleko dvakrat na dan, kar je

redko v naši državi. Glede na to dvakratno zbiranje bi tudi Centralna mlekarna primerno uredila svoje obratovanje. Tako zbiranje mleka ne bi povzročalo težav, stvar pa je težje rešiti pri dostavi mleka s planin.

V Svici imajo urejene dovode mleka, ki teče po ceveh iz plastične mase, ki so zakopane v zemljo, od najbolj nedostopne planšarije do središča za predelavo in konsum. Uporaba teh cevi je zelo praktična, saj je po nji dobava mleka hitra in točna. Tolminci se navdušujejo za gradnjo takšnih mlekovodov. Dostava mleka bi bila cenejša in manjši bi bili stroški za obnavljanje in popravilo cest. Zdaj že pripravljajo načrte za prvi tak mlekovod iz plastične mase pri nas.

S. K.

DELAVSKO-DRUŽBENO UPRAVLJANJE

IZ PRAKSE DELAVSKEGA UPRAVLJANJA PRI LIP POSTOJNA

Za sklepe DS mora vedeti ves kolektiv

Pod železniško postajo v Postojni opazi tudi površen potnik cela skladišnica lesa. Visok dimnik in precejšnje poslopje opozarjata na večje industrijsko podjetje. To podjetje je dejansko veliko in tudi precej staro. S tem ne mislimo zastarelo. Italijani, ki niso imeli dovolj lesa, so se spravili na tistih nekaj primorskih gozdov, vzile temu pa so bili prisiljeni les še svazati. Tako je med drugimi lesnoindustrijskim podjetjem nastalo tudi podjetje ob železniški progi v Postojni, ki je v glavnem rezalo iz bivše Jugoslavije avženo hodovino. Podjetje se je po vojni zelo povečalo in prevzelo razne obrate v bližini in daljaj okolici. Po mnogih reorganizacijah je naposled objavljala sedanjo strukturo podjetja, ki ima v Postojni žago, zabojarino in galanterijski obrat, na Belsem žago, v Koritnicah zabojarino in žago, v Ravniku žago in galanterijski obrat in žago v Podgradu pri Planini. Značilnost podjetja je, da ima svoje obrate v treh občinah in v dveh okrajih. Velje številni obratov pa sta delavski svet in uprava podjetja znala ustvariti take pogoje, da v podjetju kot celoti narašča produktivnost, se večja storilnost in je delovni kolektiv, čeprav raztresen po obratih, enovita celota.

LJUDJE MORAJO VEDETI, KAJ DELATA DELAVSKI SVET IN UPRAVNI ODBOR...

V podjetju je zelo tesno sodelovanje upravnega vodstva in delavskega sveta. Delavski svet pa ni privrasc uprave. Na sejah delavskih svetov večkrat poudarjajo, da morajo člani kolektiva vedeti, kaj delata delavski svet in njegov upravni odbor, če hočejo, da imajo delavci zaupanje v svoje vodstvo. Tako nastane tista potrebna povezava med člani delavskega sveta in kolektivni posameznih obratov.

... IN OBRATNO

Delavski svet je zaradi te povezave šel še dlje. Dogodilo bi se namreč lahko, da bi posamezni člani delavskega sveta in upravnega odbora zagovarjali le interese svojega obrata in pri tem ne- kako zanemarjali podjetje kot celoto. Delavski svet je prav zato, da bi to nevarnost odvrnil, sklenil, da morajo vsi člani delavskega sveta in upravnega odbora obiskati prav vse obrate in se seznaniti s stanjem in potrebami ter težavami vsakega obrata posebej. Razumljivo je, da je tako uspelo delavskemu svetu preprečiti lokalistične oziroma partikularistične težnje posameznih članov.

ZELO KORISTNI SO TUDI POSVETI AKTIVA KOMUNISTOV

Druga oblika, ki nekako že organizacijsko utrjuje podjetje kot celoto, so posvetovanja aktivna komunistov. Na teh posvetovanih razpravljajo o najvažnejših vprašanjih v podjetju in jih nakazuje delavskemu svetu. Delavsko samoupravljanje pri LIP Postojni je prišlo do popolnejšega izraza pravzaprav v zadnjih dveh letih. Prej so na se-

stankih člani v glavnem poslušali poročila upravnega vodstva, razen tega je na sestankih delavskega sveta govoril kvetjemu še predsednik sindikalne podružnice. Zdaj pa so člani (delavski svet šteje 15 ljudi, od teh 3 mladince) zelo zainteresirani za gospodarjenje v podjetju in večinoma zelo aktivno in konstruktivno posegajo na sejah v razpravo. Delavski svet je tudi z občinskimi ljudskimi odborom ubral pot najtesnejšega sodelovanja. Za gospodarska vprašanja sporoča gospodarskemu svetu, ki jih tudi poskuša rešiti, kolikor je v njegovi pristojnosti. Tu je zlasti važna koordinacija pri odkupu lesa od kmetijskih združenj.

V POMOC RAZNE KOMISIJE

Delavski svet imenuje po potrebi tudi razne komisije. Če opazi, da v nekem obratu ne gre tako, kot bi bilo treba, imenuje komisijo, ki pregleda možnosti, na primer izkoriščanja surovine, druge komisija gotovlja spet na primer izločanje strojev in potrebo zamenjave. Seveda delajo v podjetju tudi tarifne komisije po obratih in osrednja je celotno podjetje, razen teh pa še druge običajne stalne komisije.

NA SEJAH SE RESNO UKVARJAJO S PROIZVODNJO

Delavski svet se na svojih sejah resno ukvarja s proizvodnjo in sploh z gospodarjenjem v podjetju. Na sejah pretežno govorijo o proizvodnji in iščejo vse mogoče načine, kako bi jo dvignili. Seveda pa s tem še ni rečeno, da gre vse tako dobro, kot bi si v podjetju želeli. Vendar že dejstvo, da delavski svet vidi in občuti nekatere pomanjkljivosti, govori v prid njegovim prizadevanjem po odpravljanju napak in odstranjevanju tudi manjših zaprek za povečanje proizvodnje in znižanje polne lastne cene.

STORILNOST JE VEČJA, ODKAR SO UVEDLI NORME

V podjetju se razen tega spoprijemljejo tudi z večjimi težavami. Tu gre predvsem za odstranitev ozkih gri. Maujtkajo jim predvsem pokrita skladišča, da bi tako polno izkoristili sušilnico. Zamenjati bodo morali polnojarmanike in sploh še bolj modernizirati obrate. Glede proizvodnje so sicer na primer pri žaganem lesu res nekako v slovenskem povprečju, vendar prav zaradi zastarelih obratov ne morejo znižati stvila ur, potrebnih za določeno delo. Tako na primer pri žaganju porabijo okrog 15 ur za kubni meter, drugod po svetu, kjer imajo najsoodnejšo opremo, pa komaj tri ure. V celoti pa se je storilnost povečala, ko so po obratih uvedli individualne oziroma skupinske norme za vsa dela, ki jih je mogoče normirati. Norme prasegajo od 8 do 18 odstotkov, povprečno pa okrog 11 odstotkov. Revizija delovnih mest in norm bo verjetno prinesla nekatere spremembe glede norm, nikakor jih pa ne smeravajmo viliti. Analiza je pokazala, da je na nekaterih mestih preveč delav-

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Koeficienti in domači trg

Namen koeficientov je, da preko njih dosežemo izravnavo med domačimi cenami in cenami na svetovnem trgu. Analiza dosedanjega delovanja koeficientov pa je pokazala, da koeficienti ne služijo le kot instrument za izravnavo domačih in zunanjih cen, temveč da povzročajo vrsto drugih vplivov, ki niso bili predvideni in zlasti ne željeni ob njih uvedbi.

Tako se je zlasti pokazalo, da imajo koeficienti zelo negativen vpliv na nivo domačih cen, ker se v njih krije tudi določena izvozna premija in podjetja preko koeficientov na trgu uveljavljajo tudi izvozne premije in v sami odkupni ceni.

Plan izvoza je bil napravljen že ob sestavi zunanjetrgovinske in plačilne bilance. S tako količino izvoza se je računalo in so na efekt izvoza določene količine določenega proizvoda vezane že dalekosežne posledice že vnaprej do potankosti izdelanih bilanc. Organi, ki so zadolženi za izvozom, in podjetja, ki poslujejo na področju izvoza, so imela v glavnem namero, da plan izvoza čimprej in čimbolje izpolnijo, oz. po možnosti še celo presežejo. Zunanja trgovina je bila v zvezi z notranjim trgom v glavnem povezana samo s tem, da je dobila primerno visok koeficient, ki ji je omogočal restabilni izvoz in čimvečji zaslugek.

NEGATIVNA VLOGA KOEFICIENTOV

Prav zaradi takega odnosa zunanje trgovine do notranjega trga, ki izhaja iz samega gospodarskega sistema in ne samo iz funkcije koeficientov, pa je prav vsi koeficientov priložila še posebej negativno do izraza. Zlasti pri izvozu kmetijskih proizvodov se je dogajalo, in se seveda še vedno dogaja, da količine razpoložljivega blaga na domačem trgu iz kategorični razloga niso takšne, kot pa je predvideval plan izvoza. Ker razpoložljivega blaga ni toliko, da bi bile krte normalne potrebe domačega trga in izvoza, se zgodi to, kar se mora vedno v vsakem gospodarstvu, da cene zaradi večjega povpraševanja naraščajo. Zaradi porasta cen postane izvoz takih proizvodov nerentabilen, ker podjetja s takim izvozom niso več konk-

rečna na svetovnem trgu. Ker se mora postavljeni plan izvoza doseči, zaradi naraščajočih cen pa ni več rentabilen, se zgodi, da se koeficient zviša tako visoko, da postane izvoz zopet rentabilen. Ob taki situaciji se torej izvažajo tudi tisto, kar bi moralo ostati na domačem trgu. Cena takih artiklov nesorazmerno narašča.

KOEFICIENTI DELUJEJO PROTI STABILIZACIJI TRGA

Zaradi stabilizacije trga so bili tudi podvzeti obsežni ukrepi za zmanjšanje povpraševanja in za zvišanje ponudbe. Taki znani ukrepi so zmanjšanje obsega investicij, povečanje blagovnih zalog, zmanjšanje oz. omejitve proračunske trošnje itd. Ob vsem tem pa obstojati sistem koeficientov ne pripomore k zvišanju take politike, čeprav pomaga k povešanju našega izvoza in s tem k zboljšanju naše plačilne bilance. Res je, da se deficit zunanje plačilne bilance pozna tudi na domačem trgu. Toda sistem koeficientov direktno vpliva na domači trg in je s svojimi posledicami direktno usmerjen proti stabilizaciji trga.

POČASI POPRAVLJAMO SLABOSTI

Iz pregleda sedanjih koeficientov lahko ugotovimo, da so splošno zelo visoko postavljeni in da se zaradi tega negativno vplivajo na domači trg. Če je koeficient sredstvo za izravnavo domačih cen z zunanji cenami, se nujno vprašamo, kaj je zunanja cena in kaj je notranja cena. Zunanje cene odražajo svetovni trg. Zato morajo koeficienti je ustrezno nihanje cen na svetovnem trgu ustrezno slediti ugotovljenim izpremenbam. Pravi delček, da je dogajalo, in se seveda še vedno dogaja, da količine razpoložljivega blaga na domačem trgu iz kategorični razloga niso takšne, kot pa je predvideval plan izvoza. Ker razpoložljivega blaga ni toliko, da bi bile krte normalne potrebe domačega trga in izvoza, se zgodi to, kar se mora vedno v vsakem gospodarstvu, da cene zaradi večjega povpraševanja naraščajo. Zaradi porasta cen postane izvoz takih proizvodov nerentabilen, ker podjetja s takim izvozom niso več konk-

SPODBUDA ZA NERENTABILEN IZVOZ

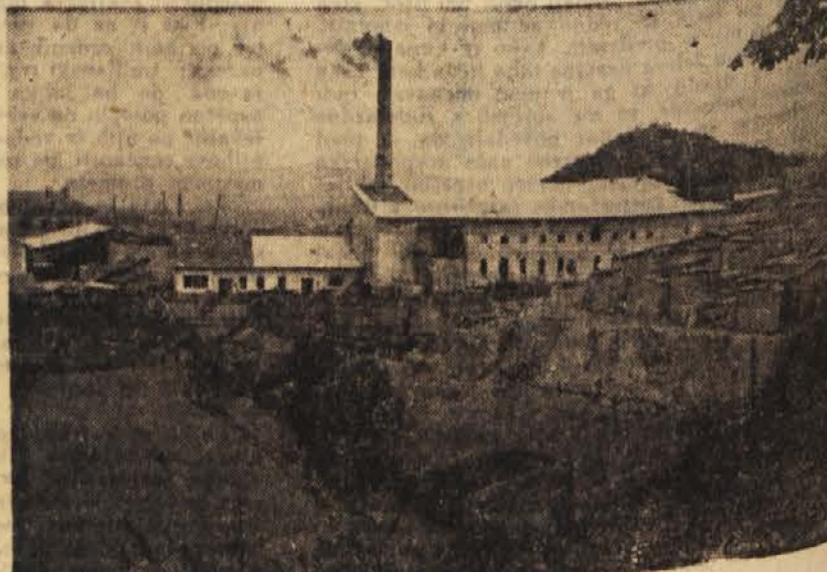
Se bolj pa je sporno, kaj je notranja cena, ki naj služi kot izhodišče za odreditve posameznega koeficienta. S prvimi tržnimi cenami imamo opraviti že največ pri kmetijskih pridelkih. Pa če in se več v celoti, v kolikor grede preko državne trgovinske mreže. Še manj pa moremo govoriti o tržnih cenah pri industrijskih proizvodih. Ne samo, da je veličina cen osnovnim surovinam administrativno odredjenih in da ima to posledice tudi na finalne proizvode. V prodajni ceni je še vrsta drugih elementov, zlasti akumulacije in različnih družbenih dajatev, ki pravo sliko cene in proizvodnih stroškov zamegljujejo.

Kaj naj se vzame kot osnova za odreditve koeficientov? Zunanji trg odraža ceno po stroških, ki so povprečno v določeno proizvodnjo. Mi pa izvršimo izvoz zaradi določenega deviznega rezultata in dostižerati tudi zaradi izvoza samega, da bi se plasiral na zunanji trg. Da bi se proizvodnje borila za bodoči trg itd. To je sicer samo na sebi pravilno. Toda za to, da se koeficient odreja tudi po zahteva, da koeficient odreja tudi po takem proizvajalcu, ki nikakor ni upravičen, da bi ekonomsko izvažal. Tak koeficient pa ima nujno posledice tudi na notranjem trgu, pa čeprav je postavljen samo zaradi izvoza določenega podjetja. Na eni strani tako podjetje konkurira na zunanji trg tudi domačim podjetjem, ki dosti rentabilnejše proizvajajo in ki bi ne ta način dosegla mnogo ugodnejši devizni efekt, na drugi strani pa prav tako domačim podjetjem, ki rentabilnejše proizvajajo, jemlje interes za zboljšanje gospodarskega, ker jim izvozni koeficient na bazi najslabšega podjetja daje zadoščen prostora za krepek odih.

SPREMENITI SISTEM KOEFICIENTOV

Ze samo ti momenti kažejo »povprečno« jasno, da sistem koeficientov ni primeren instrument za razvijanje zunanje trgovine v resnično trgovino, da umetno razvija domači in zunanji trg in da je v sedanjih situaciji proti ukrepom, ki imajo za namen stabilizacije trga. Zato bo treba s sistem gospodarskim sistemom tudi na tem področju kreniti na pot ekonomskih odnosov. Dokler pa to ne bo moč, ker tako prilaganje sistema zahteva daljši čas, je potrebno vsaj obstoječi sistem koeficientov prilagoditi najnujnejšim potrebam in izpeljati potrebne korekture v sedanjem sistemu.

M. S.

Pogled na Lesno-industrijsko podjetje v Postojni

Aktualnosti

Zakaj so zavrnilo polovico tarifnih pravilnikov

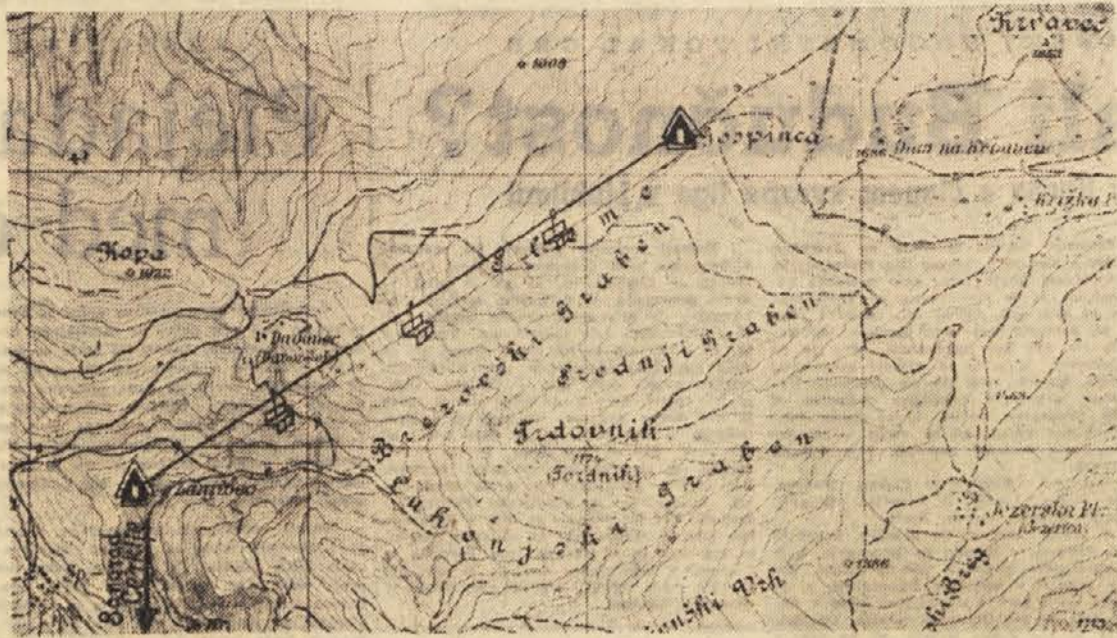
Ljubljana, 25. marca. Na današnji redni seji so se člani Sveta za delo Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana najdlje razgovarjali o novih predlaganih tabelah tarifnih pravilnikov gospodarskih organizacij in podjetij v ljubljanskem okraju. Tajništvo za delo OLO je doslej prejelo 432 tabel novih tarifnih postavk in jih je že potrdilo 277 ali 65 % od skupnega števila. Zaradi nedogmanega in pomanjkljivega besedila je Tajništvo za delo zavrnilo podjetjem polovico tarifnih pravilnikov.

Mnogo teh tarifnih pravilnikov je bilo zavrženih zaradi nepravilnih sorazmerij med novimi plačami vodilnih uslužbencev in ostalih delavcev v podjetjih in gospodarskih organizacijah. V več podjetjih je delavski svet ves sklad za povišanje plač namenil petim ali šestim ljudem v vodstvu podjetja. Tako naj bi štiri vodilni uslužbenci nekega ljubljanskega podjetja, ki zaposluje 128 ljudi, prejeli četrtino od 160.000 dinarjev zvišane plače nega sklada. Direktor naj bi imel za 71 % višjo plačo kot doslej, tehnični vodja za 57 % poleg sedanje plače itd.

Tarifni pravilnik drugega takega podjetja, v katerem dela 106 ljudi, pa predvideva, naj bi si tretjino od 98.000 dinarjev — 34.000 dinarjev, razdelilo pet vodilnih uslužbencev. V nekem tretjem podjetju pa naj bi direktorjeva plača narasla od prejšnjih 19.000 dinarjev mesečno na 28.000 dinarjev. Čeprav smo pričakovali, da bodo poslej prejeli večje plače visokokvalificirani strokovnjaki, predvidevajo in obetajo predlogi za povišanje tarifnih postavk višje plače spet direktorjem. Tako naj bi nek direktor prejel 55.000 dinarjev, drugi 50.000, tretji 39.000 dinarjev, medtem ko se večina direktorskih plač giblje okrog 30.000 dinarjev mesečno. Svet za delo je razpravljal še o nesorazmerno visokih plačah za ista delovna mesta med sorodnimi podjetji. Direktor Tobačne tovarne ima v tarifnem pravilniku predvidenih 27.000 dinarjev plače na mesec, nekatera trgovska podjetja pa so

namenila svojim direktorjem višjo plačo — 28.000 in 29.000 in več dinarjev mesečno. Svet za delo OLO Ljubljana je menil, da take tarifne politike nikakor ni mogoče predvideti učinka, ki ga bodo nove tarifne postavke v podjetjih vzbudile. Vodstva podjetij in gospodarskih organizacij ter delavski sveti v mnogih primerih niso seznanili s tarifnim pravilnikom svojega podjetja celotni delovni kolektiv, sicer bi se ne mogli dogajati, da delovni kolektivi tako visoke razlike v plačah mirno odobravajo. Namesto, da bi sindikalne organizacije, ki so se proti visokim plačam vodilnega osebja v podjetjih borile, sproti razlagale delovnim kolektivom, da odpade delež plačnega sklada, ki ga delovnemu kolektivu uspe odreči vodilnim ljudem v podjetju, vsem ostalim uslužbencem v podjetju, so le kritizirale visoke tarifne postavke in zahtevale nižje plače za vodilno osebje.

Člani Sveta za delo so morali ugotoviti, da je Svet za delo pri potrjevanju novih tarifnih pravilnikov brez vsakršne moči, pač pa lahko le opozarja na škodljivost najnovejših tarifnih postavk gospodarskih organizacij ljubljanskega okraja. Svet je še ugotovil, da gospodarske organizacije v ljubljanskem okraju s predlogi za povišanje tarifnih postavk niso dosegle smotra zvišanja plač po novem letu. Namesto, da bi podjetja bolj plačevala strokovnjake, skušajo zviševati plače spet vodilnemu osebju. Člani Sveta so menili, da finančna inspekcija dobršen del novih tarifnih pravilnikov ne bo potrdila. V. B.

BODOČA »HOJA« NA KRVAVEC

Mnoge naše bralke in bralci so včeraj, ko smo poročali, da sta Okrajna ljudska odbora Kranj in Ljubljana odobrila vsak po 20 milijonov dinarjev kredita, poskušali v duhu »potegniti« žičnico na Krvavec. Tistim, ki to ni dobro uspelo, pomagamo danes s karto, ki smo nanjo vrisali izhodiščno in končno postajo bodoče žičnice. Upajmo, da bo avgusta res že peljala prve »turiste« na Krvavec.

STATISTIKA RAZKRIVA SKRIVNOSTI

Ljubljančani popijemo vedno več mleka, manj pa vina, če ne upoštevamo »dolenjca« in »mariborčana«, in se bolj in bolj zavijamo v tobačni dim

Ljubljančani popijemo vedno več mleka. — To je razveseljiva ugotovitev, ki pa nas ne sme zadovoljiti, kajti še vedno popijemo malo, premalo mleka. Preveč smo še prepričani, da je mleko za otroke in za doječe matere in raje uživamo bolj »močne« pijače. Sicer pa, naj nas prepriča nekaj približnih števil o mleku, ki smo ga popili lani. Ljubljanske mlekarne so lani prodale 7 milijonov 511.921 litrov mleka, (jogurta 145.088 l), kar zneso dnevno okoli 20.870 litrov. Če k temu prištejemo še 5000 do 6000 litrov mleka, ki ga kupijo Ljubljančani vsak dan od zasebnikov, vidimo, da je število litrov še vedno manj kot 30.000 dnevno, in sicer na več kot 130 tisoč prebivalcev, t. j. manj kot četrta litra na vsakega. Nad tem se velja zamisliti. Mleko je pri nas sorazmerno poceni: lani smo plačali za mleko, ki smo ga popili, vsi skupaj okoli 300 milijonov dinarjev, kar zneso na posameznika nekaj več kot 2000 dinarjev letno ali manj kot 6,5 dinarje dnevno. Se vam ne zdijo te številke smešno nizke? Se vam ne zdi, da bi lahko pili ali pa drugače uživali več mleka?

3.536.326 VINA PLUS

Lahko trdimo, da je bilo lani v ljubljanskih gostinskih obratih prodano 3 milijona 536.326 litrov vina, ne vemo pa, koliko so Ljubljančani popili po prijateljski in sploh privatni liniji dolenjakih in štajerskih vin. Če bi to vedeli, bi bila šte-

Nova shramba za kolesa v prehodu med Titovo in Wolfovo ulico bo v nekaj dneh nared. S shrambo za kolesa v najstrožjem mestnem središču bo gotovo ustreženo mnogim kolesarjem, ki se le s težavo preblijajo po ulicah okrog pošte ali pa so v večnih skrbih, če bodo še našli svoje »konjičce«.

vilka verjetno nekoliko višja. Ako ne verjamete, pojdite v nedeljo zvečer, ko boste imeli čas, na postajo, počakajte »dolenjca« in »mariborčana«, pa boste videli pravo »sveselje« prebivalcev našega mesta.

Res je torej, da smo lani popili manj vina kot predlanskim in čeprav je število litrov še vedno precejšnje, si lahko sežemo v roke, češ, na boljše gre.

PRI ZGANJU NISMO POPUSTILI

Popili smo tudi manj žganih pijač, kar pa je gotovo posledica visoke cene. Kljub temu pa smo jih lani popili, brez zganja, 104.103 litre, kar je še vedno precej. Količina zganja, ki je izjema pri vseh pijačah, pa se v primerjavi z lanskim in predlanskim letom ni prav nič zmanjšala, pač zaradi tega, ker mu je cena ostala ista. Popili smo ga 327.869 litrov, kar tudi ni malo.

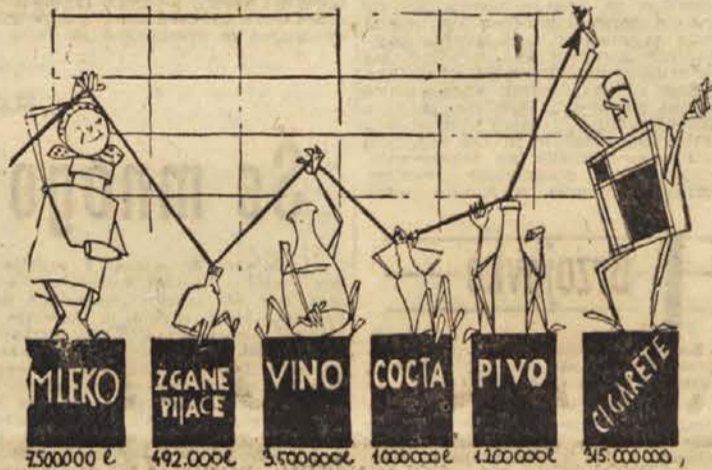
PIVO BOLJ ODZEJA?

Najbolj pa je razveseljiva ugotovitev, da smo lani popili 1.092.272 litrov brezalkoholnih pijač, to so razni sokovi in umetne brezalkoholne pijače. Nehote se nam vsiljuje misel, ali ne bi znižali cene tem pijačam, ki so sorazmerno visoke n. pr. na račun vina ali žganja. Če pomislimo, koliko pozitivnih posledic bi imelo uživanje brezalkoholnih pijač, posebno raznih sadnih sokov, na naš organizem, potem bi se nam tak ukrep zdel nujen. To je problem, o katerem bi morali mnogo bolj življenjsko razmišljati in potem primerno ukrepati. Nekoliko več pa smo lani popili piva, in sicer 1.213.839 litrov, tudi tega je manj kot leta 1955. In še ena primerjava, ki pa, upamo, ne bo rodila zavisti.

ŠISKARJI NA DRUGEM MESTU

Največ so lani popili vseh pijač prebivalci občine Center, (seveda so v center hodili gotovo vsi ostali), sledijo Šiškarji, za

njimi pa pridejo prebivalci Viča itd. Tak vrstni red je razumljiv, kajti tako so razporejeni tudi gostinski lokali in tako so razporejene občine po številu prebivalcev.

KADECA SE »POJNOSTE«

Lani smo Ljubljančani pokadili 315 milijonov 139.205 cigaret. Za to količino, pa tudi za druge tobačne izdelke pa smo izdali 727.519.183 dinarjev. Dve zelo visoki številki, ki nam vzbujata spoštovanje do kadilcev. Vendar, če vzamemo v roke »svinčnik in začemno računati, vidimo, da le ni tako hudo. Če računamo, da v Ljubljani kadilci vsak tretji prebivalec, smo lani pokadili vsak okoli 18 cigaret dnevno, kar zneso mesečni izdatki nekaj nad 400 dinarjev, ali na leto nekaj nad 5000 dinarjev. vse to je seveda izračunano približno in na sredno kakovost cigaret. Nam, kadil-

cem, se ta izdatek sploh ne zdi velik in še na misel nam ne pride, da bi, če ne bi kadili, tiste tisočake porabili za kaj bolj koristnega, kot so cigarete, kajti že dolgo

je znana resnica, da nobeden od nas ne bi bil nič bolj bogat, da ne bi kadil. Morda je zanimivo še, katerih cigaret pokadimo največ. »Ljudska cigareta« v Ljubljani, najbrž pa tudi drugod, je Zeta (lani v Ljubljani 152.232.360 cigaret), sledi Mordva (85.632.160), tej pa Drava (65.639.120) in Ibar (19.569.240) itd. Morda vas bo zanimalo tudi to, v katerem mesecu smo lani največ kadili. Rekord smo dosegli decembra z 31.130.205, kar je najbrž posledica praznovanja ob koncu leta in trinitarne plače. Najmanj pa smo kadili marca (22.731.550). Precej zadimljeni so meseci med turistično sezono, od junija do septembra, ko je čas dopustov in ko uživajo pri nas ta sladki strup tuji turisti. To se vidi tudi iz tega, ker takrat prodajo največ cigaret najboljše kakovosti. N. pr. lani so samo v poletnih mesecih prodali 92.200 cigaret »Bled«, čeprav je celoletna prodaja te vrste cigaret znašala le 154.700 cigaret.

Za sklep bi moral napisati: odvadite se kaditi, opustite ta nepotrební izdatek, pa si ne upan, kajti pravkar sem si prižgal morda še dvanajsto »Zetoz«, pred mano pa je še nekaj ur dneva in verjetno bom presegel količino, ki bi si jo lahko privoščil po lanskem povprečju. S. G.

NOC NA RIBJEM ŽENITVENEM PLESU

Pomlad, ko napoči čas drstitve, se napolijo jate belic, katere so prezimile v spodnjem dravskem toku, v Dravinjo in Polskavo. Potuje jih na tisoče od ustja Drave daleč sem, da bi na drstiščih od Vidma do Trčca odložile svoje ikre na prodnatem dnu in izoršile ukaz narave. In tedaj, ko na plitvinah prične njih ženitveni ples, ko ose omotične samice in samci pljuskajo iz vode, se polasti tudi ljudi v vaseh pri Dravinji in Polskavi nemir in jih vleče k vodi loviti ribe. Vzbudi se v njih strast divjih ribičev, ki je tako nezadržna, da se prebijejo skozi straže in pridejo z mrežami do drstišč...

V TABORU »DIVJIH« ...

Po golem naključju sem se seznanil z divjimi ribiči. Ne pri lovu, kajti pri tem jih nihče ne vidi, temveč v pogovoru za mizo v kmečki izbi, kjer je brlela petro-nevarni in da ni z njimi zobati češenj. Dobil sem pomnega druga sliko: takole za mizo pri zelenki do-jih pač včasih prime, da se ukvarjajo s prepovedanim ribolovom. Presenetilo me je njihovo poznavanje rib. Najstarejši mi je povedal o drstitvi več, kot bi lahko zvedel kje drugje: Kako pridejo belice v treh jatah nato, kako samci plešejo okrog samice, dokler ne od-samci mleko, katero ikre oplodi in še vse mogoče po-sprejel za prijatelja. Povedal sem, da pišem za časopis tudi, da imena ne bom omenjal. Nasmehnil se je. »Saj mi ne more nobeden nič dokazati. Kdo me pa jaz... Kjer bom jaz, ne boš ti in kjer si ti, ne bom jaz... Tako je to. Lepo bom razložil. Lahko bi kupil karto, pa potem. A ti hraniš ribo? Nel Jo jaz hranim? Tudi ne! Potem je od tistega, ki jo ulovi...«

Takšno prvobitno pojmovanje lova imajo skoraj vsi. Vendar so imeli kmetje ob Dravinji in Polskavi pred

voino lastninske pravice pri ribolovu na tistem delu vode, ki je tekla skozi njegovo zemljo. Tedaj so hodili revnejši kmetje celo na dnino za to, da jim je gospodar dovolil lov v času drstitve. V ugodnih letih so nalovili cele vozove rib, katere so sušili. Tedaj niso gledali na to, da bi se ribe že odrstile in so delali zarodu veliko škodo. Sedaj je voda last skupnosti in za ribe skrbi

Ptujski ribič ob reki

Ribiško društvo iz Ptuj. Divjim ribičem pa ne gre v glavo, da ne bi smeli loviti. »Ko pride čas drstitve, je pripovedoval očanec, »prime ljudi neka strast. Nekoč sem videl neko babnico, ki je stala v vodi in lovila kar v predpasnik... Ribe so tako motoglave, da jih mirno primeš z roko. Zadnja leta je zelo strogo in stražijo mlilčniki. Velika kazen je, če te dobijo s »šero«. Povem pa, da jaz vseeno rib ne bom stradal...«

Tako sem se pozno v noč pogovarjal z gostoljubnimi ribijmi »roparji«. Drugi dan sem se pozanimal, če jih res nikoli ne dobijo, kot je pravil moj znanec. Izvedel

sem, da so zasačeni »roparji« plačali lani 1 milijon 800 tisoč dinarjev kazni. Za ta denar bi lahko vsak imel ribiško karto in lovil brez strahu. Ampak strast je strast...

Z RIBICI NA STRAZI ...

Odrinili so iz Ptuja s prvim mrakom. Vsi na kolesih. Bilo jih je deset ribičev iz ptujskega društva. Pridružil sem se in čez pičl. pol ur smo bili ob izlivu Polskave v Dravinjo. Tam smo zatekli stražo. »Še že prihajali,« je povedal mlilčnik. Ribiči so se razdelili v dve skupini in krenili ob obalah navzgor.

Kdor še ni videl kako se drstijo ribe, ga ta prizor vsega prevzame. Bila je noč in Polskava je žuborela. V zraku je bil oster vonj po ribah. Moralo jih je biti na tisoče in tisoče. Ob prvem drstišču smo se ustavili. Slišalo se je, kako ribe skačejo iz plitve vode, ki je brlela med kamenj. V svitu zvezd se je tu in tam zaškripla ribja luskinja. Potlej je nekdo posvetil z žepno svetilko v vodo. Uzl sem ribo pri ribi v ritmičnem plesu in strmel. Segel sem v vodo in eno prijel. Bil je samec. Samci imajo na temenu ob drstitvi ostre izpuščaj. Z njimi »oozajo« samice, dokler ne odložijo iker. Te urne in plavne živali so povsem v svojem elementu in jih niti človek ne zmoti. Pokazali so mi kamen iz te brzice. Bil je poln iskričih prozornih iker. Neoplojene so povsem prozorne, v oplojenih je majhna pika. Pozneje smo na poti naleteli na še več drstišč. Največje je pri mostu nedaleč od Trčca. Likratni tudi zadnje. Navzgor je pri mlinu jez in dalje ribe ne gredo.

Na mostu je bilo staro in mlado. »Glej, kako ropotajo!« so vzklikali. Stali so tam kmečki fantje in dekleta ter strmeli v vodo, čeprav ta priz. ni zanje nič novega. Njih oči so imele nek poseben lesk in če ne bi bilo mlilčnika in ribičev, bi najbrž zabrodili v vodo in začeli loviti...

Vso noč ni bilo nikogar. Vso noč so ribiči prebdeli ob obalah in stražili. »Roparji« se niso pojavili. Ob izlivu Polskave v Dravinjo so kurili ogenj. Tam je razpeta mreža. Ribe ne bodo mogle nazaj in ko se bodo oddrstile, jih bodo ribiči ujeli in dali na trg. Spričo pogovora pretekle noči sem ve čas mislil, da bodo naleteli na kakšnega strica s »šero«. Dobili so nekega šele zjutraj s polnim nahrbtnikom.

Zjutraj sem šel mimo domačije znanca iz pretekle noči. »Hej, prideš na ribe?« mi je zaklical. Ne vem, ali se je šalil, ali mislil resno. Gotovo se je šalil, saj vendar ni duh, da bi prišel mimo straž. Zjutraj so tudi na p'skem trgu prodajali belice. 120 dinarjev kilogram. In gospodinje so vneto nakupovale. Opoldne so tudi vse gostilne imele pečene ribe. Seveda nekoliko dražje... Se nekaj dni in ženitveni ples rib v Polskavi in Dravinji se bo končal.

»ZIM NOČI?«

V kinu VIB je film »Ure obupne zame nial res dober ameriški detektivski film »Ure« mite »atus. Za naslov sam nam pove, kakšen film je to, da pa sod med boljše, je pred vsem zasluga dobrega režiserja Alfreda Hitchcocka. Več: tat djanamov se spet vrača v pošteno življenje, ko ga obdolže novih tatvin nakitja. Beži pred policijo, končno pa sam v vratolomnem lovu po strehah ujame pravega tatar in dokáže svojo nedolžnost. Za happy end mu je v nagrado še v filmu skoraj nepogrešljiva srečna ljubezen. Od ostalih filmov, ki te dni igrajo v Ljubljani, bi omenili še mehiki film »Miriam« zres-nas, ki igra v Unionu, v Slogi pa še vedno igra ameriški film »Obojenik«. Glavni igralec v tem filmu je Glenna Ford. Ameriški barvna risanka »Naši zvesti prijatelji« je kaj primerna za otroke, ob njej pa se prav radi nasmejajo tudi odrasli.

Sikromnaji, zlasti pa ljubitelji operne glasbe, bodo zadovoljni tudi z nocošnjim radijskim programom. Ob 20. uri je na sporedu Giacomo Puccinija opera v štiri dejanjih »La Boheme«. Izvajajo jo solisti, zbor in orkester milanske Škale pod vodstvom dirigenta Umberta Benettona. Ob 22.15 je sicer že pozno, vendar bodo mnogi ljubitelji zabavne in plesne glasbe radi poslušali še jazz-coctail. Igral bo Armstrong s svojim orkestrom Allstars, in nekaj drugih znanih ansamblov.

V Mestnem gledališču imajo v nocojšnjem programu »Pokojni Christopher Beans«. Drama ima zopet na sporedu Brechtov »Kavski krog s kredos, v Operi pa je nocoj na sporedu »Labode jezero«. Šent-jakobsko gledališče danes zopet ponavlja L. Bohičeve komedijo »Družina Blos«.

DNEVNE NOVICE

KO Zveze borev NOV priradi 27. marca ob 16. uri na pokopališču na Šr. Dobravi pri Kropi spominskih svečanosti ob 15-letnici junaka smrti narodnega heroja Staneta Zagarja in Lovaricev.

Odbor Društva zobozdravstvenih delavcev Slovenije obvešča člane, da bo redni letni občni zbor v soboto, 3. aprila ob 8.30 v mali dvorani Slovenske filharmonije, Trg revolucije 8. Dnevni red občnega zborovanja: 1. Dnevni red občnega zborovanja. 2. Občni zbor denarstvene in zobotehnične sekcije bo v petek, 5. aprila. Prostor bo javljen naknadno.

FLEX je najboljšo sredstvo za čiščenje madežev. To je vsak otrok. Zahvalite se FLEX, kjer kupujete milo.

TEINT BELL je edinstveno kozmetično sredstvo. Preden gres na plav, v gladišče ali v družbo, napravite si kozmetično masko TEINT BELL.

PREDAVANJA

Jugoslovanski komite za razsvetlavo - Podkomite Ljubljana - vabi na drugi debati večer s sklopičnim predavanjem z naslovom: "Sodobna izvajanja naših cest". Predavanje bo v petek, 29. marca ob 19.30 v predavalnici Elektrotehniškega oddelka Tehniške fakultete. A. Škerčeva cesta 9. - Odbor.

Zarjenje rezervnih oficirjev Jugoslavije, podobor »24 talcev« v Ljubljani, tudi vse rezervne oficirje in podoficirje svojega področja na predavanju: "Kemično orožje" s filmom, ki bo v sredo, 27. marca ob 19.30 v dvorani SZDL v Zarnikovi ulici 3. Vabimo, ki ste jih prejeli, prinesite s seboj. - Odbor.

Društvo matematikov in fizikov LBS vabi na javno predavanje, ki bo v sredo, 27. marca ob 20. v matematični predavalnici Univerze v Ljubljani (vhod s Trga revolucije). Predaval bo prof. dr. B. Žohar. »O principu skrajnih slik v metričnih prostorih«.

Ljudska univerza v Ljubljani in Zavod za napredek gospodinjstva pripravljata ekskurs predavanju »Dom in gospodinjstvo«. V četrtek, 28. marca, bo predaval ing. Leon Skaberne »Ekonomski faktorji in stanovanjski«. Predavanje bo v sredo, 29. marca v Prirodopisno-matematične fakultete, vhod iz Gosposke ulice.

Turistično društvo Ljubljana priradi v četrtek, 28. marca ob 20. uri v stekleni dvorani hotela »Union« predavanje ing. Kumbatovič-Kalina z naslovom: »Vsi s Kitajskega« z diapozitivi in filmi. - Vstop prost.

Slovensko kemijsko društvo obvešča svoje člane in vse zainteresirane, da bo predaval v sredo 27. marca prof. dr. Božo Težak iz Zagreba o temi: »Mehanizem precipitacije in koagulacije«. Predavanje bo ob 18. v predavalnici Kemijskega inštituta »Boris Kidrič«, Ljubljana, Hajdrihova 19. - Vljudno vabljeno.

Vabimo vse študente ljubljanske Univerze, da se udeležijo predavanja pred zakonom in v ljubuzben dne 27. marca v prostorih Osrednje Univerzitetne menze ob 20. uri. - Vabi Univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije.

Obveščamo rezervne oficirje ob predavanju v sredo, 27. marca ob 19.30 v prostorih vojašnice ob Titovi železniški postaji. Tema: Vloga in zbor ob glavnem vzhodu. Udeležba za člane obvezna. Ostali rezervni oficirji vabljeno. - Občinski odbor ZROJ Bežigrad.

KONCERTI

Koncertni večer diplomantov AG bo v petek, 29. marca v Filharmoniji. Nastopila bosta klarinetist Dušan Ven in violončelnik prof. Mihe Gunzka. Čista Leona Pfeiferja. Sodelujeta pianista Jeni Komarjeva in Marjan Fajdenjaj kot vstopnice na Akademski koncertu od 19.30 dalje pri blažejni Filharmoniji.

IZ KAMNIKA

Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane bo gostovalo v petek, 29. marca v Kamniku z dramo »Stuartovo komedijo« in »Čudovite pustolovščine«. Predprodaja vstopnic ob sredo, 27. marca, pri Slov. knjižnem zavodu v Kamniku.

2. BLEDA

Mehiški film: »Mehika v pesmi«. Eiza Aguirre, Raul Martinez, Andres Soler in Fanny Schiller.

Čestitka

Bratu Povše Jožetu in Tehovnik Jožici želimo še mnogo srečnih let - Meri, Zofka, Stanka in nečakinja Vlasta.

GLEDALIŠCA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Sreda, 27. marca ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Abonma C. Četrtek, 28. marca ob 20: B. Kreft: »Krajski komedijanti«. Abonma B. Petek, 29. marca ob 18: B. Kreft: »Krajski komedijanti«. Zaključena predstava za gimnazij v Postojni. Sobota, 30. marca ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Izven in za podeželje.

Nedelja, 31. marca ob 20: L. Cankar: »Hicci«. Zaključena predstava za »Svobodo« Moste.

Dramski igralec Lojze Potokar bo dne 3. aprila slavil 35-letnico umetniškega dela v vlogi Sokrata v odrski priredbi Platonovih spisov Apologija, Kriton, Faidon z naslovom »Poslednji dnevi Sokrata«. Prevajalec je akademik Anton Sotnik. Delo je za eksperimentalno gledališče v Ljubljani režirala Balbina Battelino-Baranovičeva, scenograf je ing. arch. Niko Matul, kostumograf Nada Souvan. Nastopajo še člani Drame SNG: Helena Erjavčeva (Palas Atene), Jože Zupan (Kriton), Janez Rohačec (Meletos), Lojze Drenovec (Anitos), Stane Česnik (Platon) in Maki Furijan (ječar). Vstopnice so v prodaji.

OPERA

Sreda, 27. marca ob 19.30: Čajkovski: »Labodje jezero«. Abonma H. Četrtek, 28. marca ob 19.30: Verdi: »Othello«. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča in baritonista Stanoja Jankoviča. Abonma K. Petek, 29. marca ob 19.30: Dvorak: »Rusalka«. Abonma U. Sobota, 30. marca ob 19.30: Čajkovski: »Labodje jezero«. Abonma F. Nedelja, 31. marca ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Gostovanje madžarske sopranistke Paule Takacs. Izven in za podeželje.

Paula Takacs, prva madžarska dramska sopranistka, članica budimpeštanske Opere, stalni gost v velikih opernih odrov vzhodne in zahodne Evrope, bo gostovala v Ljubljani v nedeljo, 31. marca v naslovni vlogi Puccinijeve opere »Tosca«. Njeno gostovanje v Ljubljani bo enkratno. Vstopnice bodo v prodaji od danes, v sredo, od 17. ure dalje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališča pasaja

Sreda, 27. marca ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji. (Davenport - A. Arčon). Četrtek, 28. marca ob 20: Anny Tichy: »Veseli sta dve možnosti«. Abonma red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. Petek, 29. marca ob 20: Anny Tichy: »Veseli sta dve možnosti«. Abonma LMS I. Sobota, 30. marca ob 20: Salacrou: »Zgodba za smeh«. Premiera. Izven. Gostovanje SNG Trst.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 27. marca ob 20.30: L. Bobič: »Družina Blo«. komedija. Red D. Vstopnice so tudi v prodaji. Petek, 29. marca ob 20: O. Stuart: »Čudovite pustolovščine«. komedija. Gostovanje v Kamniku. Predprodaja vstopnic od srede dalje pri Slov. knjižnem zavodu v Kamniku. Sobota, 30. marca ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«. komedija. Izven. Nedelja, 31. marca ob 18: Grimm-Skuta: »Janko in Metka«. pravljenska igra z godbo, petjem in plesom. Popolnanska predstava. Izven. ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«. komedija. Večerna predstava. Izv. Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 52-550. V petek, 29. marca ob 20 bo Sentjakobsko gledališče gostovalo v Kamniku. Upriporilo bo Stuartovo duhovito komedijo »Čudovite pustolovščine«. Predprodaja vstopnic od srede dalje pri Slov. knjižnem zavodu v Kamniku.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg 2

Četrtek, 28. marca ob 17: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«. Sobota, 30. marca ob 17: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«. ob 20.30: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«. Za odrasle. Nedelja, 31. marca ob 11: J. Malik: »Zogica Marogica«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 36

Nedelja, 31. marca ob 17: A. Papler: »Hudobni graščak«. Predaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (trazen nedelje) od 10. 12. ure v uravi. Resljeva cesta 36. telefon 32-020. In pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blaginji.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Četrtek 28. marca ob 18 in 20. Večer baleta in opernih arij. Gostovanje članov Opere SNG iz Ljubljane. ob 19.30: M. Mikeln: »Petra Seme pozna poroka«. Gostovanje v Vojniku. Petek, 29. marca ob 20: M. Mikeln: »Petra Seme pozna poroka«. Gostovanje v Laškem. Nedelja, 31. marca ob 14: M. Mikeln: »Petra Seme pozna poroka«. Gostovanje v Topolšici.

KINO

»UNION«: Ameriški film: »Na razpotju«. Predstavi ob 18 in 20. - V glavni vlogi Bette Davis in Paul Henreid.

»METROPOL«: Ruski film: »Spomladanske slane«. Predstavi ob 18 in 20.

»7 ROČERKE SI ATINE«

Svedski film: »Samo mati«. Predstava ob 19.

UPRAVNI ODBOR SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA, DELOVNI KOLEKTIV IN VODSTVO DELAVNIC SNG IN SINDIKALNA PODRUŽNICA PRI SRG V LJUBLJANI SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE DNE 25. MARCA NEPRAVILNO UMRL

JOŽE NOVAK

VODJA MOŠKE KROJAČNICE SNG, ČLAN UPRAVNEGA ODBORA SNG V LJUBLJANI

DOBREGA TOVARISA IN VESTNEGA SODELAVCA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU

POGREB BO V ČETRTEK, 27. MARCA 1957 OB 16.30 IZ ANDREJEVE MRLIŠKE VEZICE NA ZALAH

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Četrtek, 28. marca ob 18 in 20: Remec: »Magda«. Gostovanje v Skofji Loki. Sobota, 30. marca ob 20: A. Remec: »Magda«. Gostovanje na Visokem pri Kranju.

KINO

»STORŽIČ«: Amer. film: »Veselo udari po skrbi«. Predstave ob 16, 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

»SVOBODA«: Amer. barvni film: »Tujec v sedlu«. Predstavi ob 18 in 20.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Mirko Višnar. Prešernova cesta.

KINO

»RADIO«: Ameriški film: »Ona išče srečo«. Predstavi ob 18 in 20. - V glavni vlogi Jean Arthur in John Wayne.

»PLAVZ«: Zaprt.

»ZIROVNICA«: Amer. barvni film: »Sin Ali Babe«. Predstava ob 19.30.

»DOVJE«: Avstrijski film: »Zdaj smo pa tam«. Predstava ob 19.

VESTI (7 TRBOVELJ)

KINO

»DELAŠKI DOM«: Amer. film: »Nasilje«. V glavni vlogi Van Heflin, Janet Leigh in Robert Ryan.

IZ PTUJA

KINO

»MESTNI KINO«: Jugosl. film: »Deklica in hrast«. Predstavi ob 18 in 20.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO

»PARK«: Ameriški film: »Ujeto mesto«. Predstavi ob 17.30 in 20.

Vesti iz Maribora

Dežurna lekarna:

Sreda, 27. marca 1957: lekarna »Planinka«. Glavni trg 20.

Četrtek, 28. marca 1957: lekarna »Pri gradu«. Partizanska c. 1.

KINO

»PARTIZAN«: nemški film »Stotnik in njegov junak«.

»UDARNIK«: ameriški barvni film »Clovek s puško«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 27. marca ob 19.30: Goodrich-Blockett: »Dnevnik«. Anja Franko, Red Sreda. Nekaj sedežev in stojišč v prodaji.

Umetnostna galerija

Razstava ilustracij in knjig »Mladinske knjige«. Razstava je dnevno odprta od 9-18 v času od 16. do 31. marca 1957. Ljubitelji umetnosti in prijatelji lepe knjige vjudno vabljeno.

Poročili so se: Jernej Poš, 23 let, tovarniški delavec - Marija Hajnskec, 23 let, šivilja; Franc Plohl, 25 let, student ekonomije - Marija Prajac, 24 let, učiteljica; Jožef Kadič, 23 let, bolniška strežnica; Rudolf Peterlin, 67 let, čevljarSKI mojster - Ana Krajnc, 45 let, šivilja; Albin Forte, 21 let, strojni tehnik - Sonja Rovšek, 22 let, trgovska pomočnica; Ivan Vondriča, 27 let, bančni uslužbenec - Emilija Savič, 28 let, bančna uslužbenka; Bogdan Lukič, 29 let, delavec - Veronika Kozar, 29 let, tkalka; Zdravko Bedžuh, 25 let, tekstilni tehnik - Nada Vračun, 26 let, laborantka; Stefan Geisler, 23 let, strugar; Julijana Mendek, 29 let, strugarica.

Rođile so: Terezija Kočbek, 28 let, poljska delavka; Kunova - Slavica; Angela Borko, 19 let, delavka - Marjetka; Antonija Bobonec, 23 let, nametšenka - Nevenko; Olga Černič, 23 let, gospodinja - Mirka; Irma

Umrlj so: Roza Kohn, 58 let, gospodinja; Leopold Sorn, 9 mes., otrok; Martin Lesjak, 27 let, kmetovalec; Kozjak; Terezija Marin, 27 let, gospodinja; Anton Lončarič, 77 let, upokojenec; Marija Javernik, 65 let, soc. podpirnica; Pokoš; Marija Gutmaier, 28 let, delavka; Karl Ledinek, 57 let, upokojenec.

DROBNI OGLASI

V KOMNU NA KRASU se je izgubil pes, nemški ovčjak, rumenkaste barve, po hrbtu temnosiv. Sliši na ime Bren in okrog vratu nosi verzično na zadrgo. Kdor ga izsledi, naj to prod primerni nagradi sporoči najbližji postaji Ljudske milice ali Tajništvu za notranje zadeve v Novi Gorici.

Računovodstva

gospodarskih organizacij

OBVEŠČAMO VSE GOSPODARSKO ORGANIZACIJE,

da bo naše podjetje tudi letos izdelalo in dalo v prodajo svoje obrazce za periodične obračune neposredno po njihovi objavi oziroma sprejetju ustreznih predpisov.

Vsi obrazci, tako kot dosedajni, bodo izdelani po uradnem besedilu in v predpisanim formatu, za razliko od ostalih založnikov bodo imeli oznako našega podjetja.

Naše podjetje bo, da bi olajšali uporabo predpisov o razdelitvi celotnega dohodka, kakor tudi uporabo obrazcev za periodične obračune, tudi letos izdalo pravčasno svoja dva že znana popularna priročnika:

»Priročnik za sestavljanje periodičnih obračunov gospodarskih organizacij 25. leto 1957« in »Ivana Apcolovčeva in Vinka Djoničeva, v redakciji Nikole Petroviča« (cena v prednaročilu 650 din) - (cena v prednaročilu 590 dinarjev).

Prosimo, da nam takoj pošljete naročila neposredno na naš naslov, ker se želimo s tem izogniti vsaki zastavi v pravčasni dostavi obrazcev za periodične obračune, kakor tudi naštetih priročnikov in bi radi določili naklado, ki bo omejena v višini sprejetih naročil.

Pri naročilu točno označite vrsto dejavnosti, navedite, če ima podjetje svoje prodajalne, obrate in podobno.

Ekvadrat obveščamo, da naše podjetje izdala in ima stalno na zalogi vse vrste obrazcev in poslovnih knjig za ustanove in gospodarske organizacije.

Zlasti priporočamo veliko izbiro naših izdaj (v latinici in cirilici) za potrebe vseh služb gospodarskih organizacij, kakor tudi naše »Mame« originalne izdaje: »Obrazce in kontrolne listke za sunanjetrovniška podjetja, analitične kontnike in dnevnik za evidenco plač in zasluskov, glavno zbirno knjigo, evidenco zavarovancev - likvidacijski karton, izplačilne liste itd.

Ob tej priložnosti prosimo vse gospodarske organizacije, naj nam pošljejo svoje potrebe in predloge za vse vrste novih obrazcev, kakor tudi naj se v primeru predpisovanja novih obrazcev takoj obrnejo na nas s svojimi naročili, naj ne čakajo na naše oglase, ker nam bodo s tem prihranili na času in nam omogočili hitro in pravilno preskrbovanje.

»SA VREMENA ADMINISTRACIJA« - založniško-tiskarsko podjetje Beograd, Prizrenska 6

Poštni predal 479 - Tekoči račun 1031-T-582

Telefoni: 27-053, 28-107 in 28-063.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za sredo, 27. marca

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00 in 22.55.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni sporod) - vmes od 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabavni zvoki - vmes od 7.20 do 7.25 Naš jedilnik - 8.00 Zaključke oddaje - 10.00 Za prijetno predhodino - 11.15 Radijska šola za višjo stopnjo - ponovitev: Po poteh roške ofenzive - 12.05 Opoldanski operni sporod - 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Dušan Modic: Pomladansko sajenje sadnega drevja - 12.40 Popevke in ritmi - 13.15 Igra Trlo Dorka Skoberneta - 13.30 Pesmi in ples jugoslovanskih narodov - 14.05 Radijska šola za sredo njo stopnjo ponovitev: Dobri pomočniki - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Utrinki iz literature: Ljudmil Stojanova: Haiduse - I. - 16.00 Prenos II. polčasa nogometne tekme za pokal maršala Tita: Odred: Budućnost - 17.10 Seštanek ob petih - 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku - 18.00 Kulturni pregled - 18.15 Skladbe Petra Liparja poje Mariborski komorni zbor - 18.30 Zunanje politični feljton: Izid volitev v Indiji - 18.45 Iz zakladnice jugoslovanskih samospevoev - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Giacomo Puccini: »La Boheme«, opera v štiri delanah - 22.15 Jazz-cocktail - 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tujino - na valu 327.1 m (prenos iz Zagreba).

II. program

»6.00 Poročila - 8.05 Pisana paleta (pester sporod operne in solistične glasbe) - 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev) - 9.15 Odlomki iz zabavnih filmov in glasbenih revij - 10.00 Napoved časa in poročila - 10.10-11.00 Dopoldanski simfonični koncert - 12.30 »Balkanski intermezzo« - Petko Stajnov: Trakija - Otnar Nussio: »Kotorski plesi - 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved - 13.10 Glasbeni razgovor - 14.30 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.35 Odlomki iz oper - 15.00-15.15 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 22.15-23.00 Nočni koncert.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Mehiški film

Umiram srečna

Tednik: Filmske novosti št. 12. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriška risanka

»NAŠI ZVESTI PRIJATELJI«

Tednik: Filmske novosti št. 12. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Amer. film: »Ob. sojeni«. Tednik: Pos. št.: Moša Pijade. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Glenn Ford.

KINO »VIC«: Amer. vstavišion film v barvah: »Ujemite tatu«. Predstavi samo ob 15 in 17. V glavni vlogi Grace Kelly. - Ob 19 in 21: Amer. vstavišion film: »Ure obupa«. - V glavni vlogi Humphrey Bogart in Frederic March. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo v kinu »Sloga« od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Amer. barvni film: »Kvartopirc z Mississippija«. Tednik: »Sorodnik«. Predstave ob 16, 18 in 20. Danes zadnjičkrat. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja jugosl. film: »Ešalon dr. M.«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.

FILMSKO GLEDALIŠČE Ljudske univerze, Ljubljana, Gosposdarsko razstavišče, predvaja francoski film: »Prepevane igre«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic in abonmaja vsak dan od 8-14 in uro pred pričetkom predstave in recepcijskem biroju Gosposdarskega razstavišča.

KINO »LITOSTROJ«: Amer. barvni film: »Nocoj bomo peli«. Tednik: Filmske novosti št. 10. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. - Danes zadnjičkrat.

KINO »TRIGLAV«

Mehiški film

Trije pustolovci

Tednik: V glavni vlogi Dagoberto Rodriguez in Joaquin Cordero. - Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«

Jugoslovanski film

MILIJONI NA OTOKU

V glavni vlogi Metka Gabrijelič. Predstave ob 16, 18 in 20. - Danes zadnjičkrat.

Oglase

ZA VSE IZDAJE »BORBE«

SPREJEMAJO

PODRUŽNICE IN UPRAVA

»LJUDSKA PRAVICA«

Zavod za duševno defektne HRASTOVEC - TRATE

ugodno proda naslednja osnovna sredstva:

avto »MERCEDES«, nosilnost 2 toni

avto »KREISLER«, nosilnost 1 tona

motor »NSU« 250

Vsa vozila so v dobrem stanju. M 110

Carinarnica v Beogradu

bo dne 10. aprila 1957 ob 8. uri v skladišču carinskega oddelka v Beogradu na Savi prek licitacije

javno prodala naslednje blago:

ročne ure • ogrlice • zapesnice • britvice • radijske aparate • fotografske aparate • računske stroje • vžigalnike • kamenčke za vžigalnike • nylon nogavice • nalivna peresa • in različno drugo blago.

Interesenti si lahko ogledajo blago v skladišču carinskega oddelka na Savi v Beogradu dne 8. in 9. aprila 1957, kjer lahko dobe tudi vsa druga pojasnila v zvezi z licitacijo. Pravico sodelovanja pri licitaciji imajo državne ustanove, gospodarske, zadrzne in družbene organizacije. Pred začetkom javne licitacije so udeleženci dolžni predložiti pismeno pooblastilo in kavcijo v znesku 200.000 din v bariranem čeku. Kupljeno blago je plačljivo z virnanom.

Iz Carinarnice Beograd

1023

VOJNA NAPOVED RUMENI MRZLICI

S sodobnimi pripomočki bodo uničili žarišča te bolezn v močvirnih gozdovih Srednje Amerike

Rumena mrzlica, ki jo zlasti zadnja leta zatirajo na naseljenih področjih Srednje Amerike, se je še ohranila v gozdovih, od koder se v določenih časovnih presledkih zahrbno prikrade med prebivalstvo vasi in mest.

Težko delo imajo zdravstveni delavci, ki skušajo kontrolirati ta okužena področja zlasti v okolici srednjeameriških gozdov, ki veljajo za »glavni stan« rumene mrzlice. Ljudi sicer le redkokdaj zanese pot daleč v gozdove, kjer jih napadejo posebni komarji, zato pa raznašajo to bolezen opice iz rodu vriskačev, ki je za nje rumena mrzlica prav tako usodna kot za ljudi. Kjerkoli se pokažejo te opice, morajo pripraviti srednjeameriški zdravstveni delavci zaščitna sredstva proti tej bolezni.

Nova epidemija rumene mrzlice se je začela širiti pred osmimi leti, ko je hkrati zbolelo na različnih področjih ob Panamskem prekopu pet ljudi. Zdravniki so bili tembolj presenečeni, ker ob

V laboratoriju brazilskega mesta Belem proučujejo viruse rumene mrzlice in komarje »aedes aegypti«, ki prenašajo to bolezen.

prekopu ni bilo nobenega bolezenskega primera že štirideset let. Ugotovili so, da so se bolniki okužili v okoljskih gozdovih.

Počasi se je širila rumena mrzlica od vzhoda proti zahodu, njeno pot pa so nakazovala trupla vriskačev. Sredi leta 1951 je dosegla gozdove Costarice, dve leti kasneje pa so ugotovili nekaj primerov v Nicaragui.

Kazalo je, da se je rumena mrzlica na svojem pohodu ustavila ob mejah Hondurasa, kjer živi le malo opic te vrste, še manj pa komarjev, ki prenašajo kužne klice. Širjenje rumene mrzlice je odvisno od ljudi in od opic iz rodu vriskačev, predvsem pa seve od komarja »aedes aegypti«, ki prenaša kužne klice z bolnih na zdrave organizme.

Septembra leta 1954 je umrl za rumeno mrzlico bolnik na drugem koncu Hondurasa tik ob guatemalski meji. Takrat so zdravstveni delavci postrtili pazljivost, panameriški zdravstveni urad Svetovne zdravstvene organizacije je poslal na teren raziskovalce, ki so proučevali za rumeno mrzlico poginule opice. Vse leto 1955 so hodile po terenu zdravstvene ekipe, ki pa niso zaznavale nobenega novega primera.

Na razstavi industrijskih izdelkov v Kairu so pokazali Nemci med drugim tudi nove teleprinterje, ki so jih morali nekoliko preurediti, ker ima arabska abeceda osem znakov več. Posnetek kaže zastrto Arabko, ki je pospremila svojega moža v preizkuševalnico novega teleprinterja.

Dvorana za 10.000 ljudi

Na splošno pravimo razširjenim delom podzemeljskih jam dvorane. Te so ponekod zares velike, na primer v Potojski jami in v Vjetrenici. Potojska plesna dvorana meri 750 kvadratnih metrov. Koncertna dvorana pa zavzema nad 3000 kvadratnih metrov površine. V njej je prostora za 10.000 ljudi.

Dvorana v jami Vjetrenica na Popovem polju je dolga 110 metrov in zavzema 1500 kvadratnih metrov površine. V njej je prostora za dobrih 5000 ljudi.

Takoj za tesnim vhomom v Petričko jamo pri Valjevu je dvorana, ki sodi med najbolj razsežne podzemeljske votline v Srbiji. Na splošno imajo take dvorane skoraj vse podzemeljske jame. Tako se na primer zvrstijo v mali Vasiljski jami pri Knjaževcu kar štiri dvorane s tesnimi prehodi. V nasprotju s tem pa sta Ušačka jama v okolici Sjenice (dolga je 2000 metrov) in Bogovinska jama pri Boru (3400 m) pravzaprav bolj ali manj enolična podzemeljska kanala.

Nekaj trenutkov pred pristankom na letališču v Manchesteru je strmo glavilo potniško letalo znamke »Viscount«, razdejalo dvoje hiš, pokopalo pod razvalinami mater s sinčkom in se vnelo. Zgorelo je petnajst potnikov in vsa posadka. Vzrokov nesreče še niso ugotovili.

Lani decembra so našli trupla poginulih vriskačev v gozdovih Puerto Barrios na vzhodni guatemalski obali. Ugotovili so rumeno mrzlico, ki je v Guatemali pokončala več opičjih rodov. Te ugotovitve so resno opozorilo, saj kažejo, da si je rumena mrzlica utrla pot do močvirnih tropskih gozdov v srednji Mehiki. Tam je bila zadnja huda epidemija rumene mrzlice pred dobrimi 30 leti. Sploh so znanstveniki ugotovili, da se ta bolezen pojavlja na širšem področju v določenih časov-

nih presledkih, ki trajajo večinoma dvoje ali troje desetletij. Trupla poginulih vriskačev nakazujejo razširjenost te bolezni, ki jo potem širijo še razni mrhovinarji.

Srednja Amerika je eno izmed zadnjih področij, kjer še pušča rumena mrzlica, zato je Svetovna zdravstvena organizacija sklenila cepiti vse prebivalstvo, ki hodi v tropske gozdove, hkrati pa prizadevno zatira omenjene komarje v njihovih žariščih in mrhovinarje, ki širijo živalske kužne bolezni.

Hitra fotografija

Fotografiranje predmetov, ki se naglo premikajo, je problem, ki se z njim ljudje ukvarjajo vrsto let, vendar zdaj že lahko rečemo, da je vprašanje praktično že popolnoma dognano. Za hitre posnetke uporabljajo zadnje čase posebno tehniko hitrega osvetljevanja. Prve poskuse s kratkotrajnim osvetljevanjem so delali že leta 1880 v Nemčiji z električno iskro. Na ta način so že takrat fotografirali eksplozije. Nastanek kratkotrajnih električnih isker so pozneje izpopolnili s tem, da so trajanje vsake iskre skrajšali na milijoninko sekunde in še bolj.

Zadnja leta so prišli v rabo elektronski aparati, ki je z njimi mogoče nadzorovati trajanje in jakost električne iskre. Prav tako so izdelali fotografske aparate, ki posnamejo več slik hkrati, časovna razlika med njimi pa je izredno majhna. Zlasti mnogo se v zadnjem času strokovnjaki ukvarjajo s hitro fotografijo. Najobsežnejše področje uporabe take fotografije so vojaške raziskave, zlasti proučevanje eksplozij v

zraku in pod vodo. S fotografijo pa proučujejo tudi delovanje ladijskih vijakov ter letalskih turbin in propelerjev. Posebno tehniko hitrega fotografiranja so razvili za opazovanje eksplozij atomskih bomb in pa gibanja usmerjevalnih izstrelkov.

Razen za vojaške namene uporabljajo hitro fotografijo tudi v medicini, biologiji in zoologiji. Tako so v Angliji proučevali hitrost pretakanja krvi po arterijah in sploh krvni obtok. Proučevali pa so tudi številne ptice med letanjem, predvsem delovanje njihovih peruti pri hitrem in počasnem letu.

Pomladni počitek ob vodi

INDIJANCI BODO ŠLI V HAAG

Nekaj nad 6500 Indijancev iz rezervata pri Hamiltonu je v sporu s kanadsko vlado »izkopal bojno sekuro« — v simboličnem pomenu besede seveda — ker se čutilo prikrajšane za svoje stare pravice, ki so bile svečano potrjene že leta 1859, ko so sklenili, da bodo veljala določila takratne pogodbe, »dokler bo sijalo sonce, rasla trava in tekla voda po rečnih strugah, zdaj pa jim jih skušajo odvzeti« za novotarje vneti politiki.

Kanadski minister za indijanske zadeve je povzročil precej hude krvi že takrat, ko je zahteval od Indijancev, naj se izučijo pravih poklicev in opustijo življenje od lova in ribolova, njihov odpor pa se je povečal ob nedavnih odločitvi, da pred kanadskimi zakoni ne veljajo po starih indijanskih običajih sklenjene zakonske zveze in da člani indijanskih plemen v bodoče tudi ne bodo več mogli potovati brez potnih listov, kamor jih bo volja.

Šest kanadskih indijanskih plemen se čuti kot narod, ki nima z drugimi kanadskimi prebivalci nobene zveze. To jim zagotavlja med drugim tudi pred sto leti sklenjena pogodba. Če na primer gre Indijancem na tuje, si ne priskrbi potnega lista, marveč potuje s plemenskim totemom iz pergamenta, ki je na njem žig njihove narodnostne skupine. V spremnem pismu naproša vodstvo te narodnosti vse tuje narode, naj upoštevajo take toteme kot veljavne potne listine. Tako je potoval leta 1930 plemenski poglavar Logan po Angliji, Nemčiji,

Franciji in Italiji, ne da bi mu delali težave.

To naj bi se zdaj spremenilo, ker kanadska vlada zahteva tudi od Indijancev potne liste s fotografijami, pa čeprav se napolijo samo v sosednje ZDA. Takih potnih listov ne more izdati plemenski poglavar, marveč samo ustrezna vladna ustanova v Ottaui, prav zaradi tega pa se čutilo Indijanci prikrajšani za svoje pravice.

Iskra v sod smodnika je bila vladna odločitev, da indijanske zakonske zveze niso veljavne in da bodo morali vsi zakonski pari še enkrat pred krščanskega duhovnika, ki mu vlada edinemu daje pravico do sklepanja zakonskih zvez. Šest indijanskih plemen pa še vedno veruje v Manituja, »velikega duha«, ki ni kristjan. Tudi v omenjeni pogodbi jim je zagotovljena pravica do sklepanja zakonov po starem običaju. Plemenski poglavar potrdi zakonsko zvezo, navesta in ženin pa podpiseta listino, ki jo nato pošljejo v Ottawa. Nedavno je ministrstvo poslalo listine na-

- MOČAN ODPOR
- INDIJANSKIH
- PLEMEN
- PROTI ODLOČITVAM
- KANADSKE VLADE

zaj in zahtevalo ponovno potrditev zakonske zveze.

Indijanci so se vzmernirli tudi ob naslednjem dogodku: poglavarjeva hči, ki je po nesreči izgubila moža kmalu po rojstvu prvega otroka, je dobila od ottawškega matičnega urada žaljivo spogledilo, da je njen otrok nezakonski pankrt. Njeni bratje so bili tako prizadeti, da so zagrozili z maščevanjem: prvemu vladnemu zastopniku, ki bi si upal v rezervat, bi razbili glavo. To pa še ni vse, zakaj trenutno se ne more noben Indijanec poročiti, ker niso oblaščen krščanski duhovnik, ki marajo opraviti tega obreda pri »nevernikih«. Indijanci pravijo, da bodo svojo zadevo predložili Združenim narodom in Mednarodnemu sodišču v Haagu.

Nespretni tat

Thomas Owens iz Bostona je prodajal na dražbi glasbila. Obilnim organom je pripovedoval, da je imel trgovino z glasbili in da bo vse razprodal. Pri vsem tem bi ne bilo nič čudnega, če ne bi »trgovec« na dražbi zamenjal trobente s klarinetom in obratno. Policija je postala pozorna na njegovo neznanje in je kmalu ugotovila, da je vse te predmete nakradel.

NIC GA NE MOTI
»Stopi na mojo levo stran,« je rekel angleški kralj Jakob svojemu dvornemu norcu. »Ne morem videti norcev na svoji desni strani.«
»O, mene pa to prav nič ne moti,« je odgovoril dvorni norcu in stopil na levo stran.

»Zdaj pa še zazdaj, da bom videla, kako ti pristojila!«

Drobne ZANIMIVOSTI

HELIKOPTER JE PRIPRAVLJEN
Tako bodo poslej reportirali predsedniku Eisenhowerju. Urad predsednika ZDA je kupil helikopter, da bi Eisenhowerju prinesli zamudno vožnjo po prometnih washingtonskih ulicah.

Navilje večji protivodnji naravnega rizi je morala japonska industrija zaradi naraščajočega prebivalstva poskrbeti tudi za umetni nadomestek, ki so ga kot sintetični riž dali v prodajo sredi lanskega leta in ga zdaj potrošijo Japonci že okoli 100.000 ton. Proizvajajo sintetični riž dveh vrst: v prvem je polovica krompirjevega škroba ter štiri desetine riževе moke, drugi pa vsebuje petino krompirjevega škroba ter tri četrtine žitne in nekaj riževе moke. Pomanjkljivost umetnega riža je to, da ni v njem niti kalcija ne fosfora. Tekne pa le, ali ne?

ATOMI IN SAHARA

Eden izmed francoskih poslanecv je predlagal v parlamentu, naj vlada uporabi atomsko energijo za spremembo Sahare v rodovitno zemljo. Če bi v Sahari na določenih nestih sprožili atomsko bombo, je »ekel poslanec, bi se puščavska zemlja spremenila v cvetoči vrt. Pod pesčenimi griči je v puščavi mnogo vode, zaradi eksplozije pa bi nastala velika jezera, ki bi blazila podnebje in namakala zdaj nerodovita tla.

NASELJE IZ BAKRENE DOBE

Vzhodno od Napolija so odkrili naselje, ki so v njem živele ljudje od zgodnje bakrene do rimske dobe. Arheologi, ki so tam kopali, so našli orodje iz pozne kamene in iz bronaste dobe, iz kasnejših časov so se ohranila ognjišča z železnimi vrati in bakrenimi posodami, ki se na njih poznajo še saje zgorlega lesa. V bližini naselja so izkopali grob z okostjem človeka in psa, ki sta živel tam pred 5000 leti.

LETALSKA BOMBA POD TIRNICAMI

Potniki čez Brenner so se vsa leta po drugi svetovni vojni vozili prek 18 letalskih bomb, ki so jih šele pred kratkim odkrili na italijanski strani. Bombe so bile zakopane pod tračnicami in tako povezane med seboj, da bi zletel v zrak železniški nasip v dolžini potniškega vlaka. Letalske bombe ameriškega izdelka so zdaj odstranili in demontirali.

V znani pariški veleblagovnici »Le Printemps« (»Pomlad«) so pred tedni uredili nov oddelek, v katerem čakajo izgubljeni psički na gospodarje. Ta oddelek vzdržuje francosko društvo za zaščito živali »Pes brez gospodarja«, ki pobira izgubljenečke po cestah in jih spravlja v veleblagovnico, da jih tam gospodarji poiščejo. Če se po določenem času nihče ne javi, dajo psa tistemu, ki se zanj zanima. Tako je v minulih nekaj tednih menjalo, oziroma dobilo nove gospodarje 2500 psov, večinoma mešancev, ki so »manj lepi, zato pa imajo bolj zveste oči«, kot pravijo poznavalci.